КОММУНИСТНУУД БА ПАРТИЙНАБЭШЭ ХҮНҮҮДЭЙ БАТА НЭГЭДЭЛ МАНДАХА БОЛТОГОЙ!

БУЛТАДАА ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР ҺУНГАЛТАДА!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 139 (13455)
1971 оной июнин 13, воскресени

Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

АРАД ЗОНОЙ АША ТУҺАДА ОРОЛДОЛГО — ПАРТИИН АЖАЛ ЯБУУЛГЫН ГОЛ УДХА

Һунгагшад Л. И. БРЕЖНЕВТЭЙ уулзаба

Россин Федерацийн Верховно Соведэй депутадта кандидат, Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневтэй уулзалгада зорюулагдаһан, ниислэл хотын Бауманска һунгуулиин округой һунгагшадай һунгалтын урда тээхи суглаан июнин 11-дэ Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо болобо.

Суглаанда хабаадагшад нүхэд Л. И. Брежневые, Г. И. Вороновые, В. В. Гришининие, А. Н. Косыгининие, Ф. Д. Кулаковые, К. Т. Мазуровые, А. Я. Пельшые, Н. В. Подгорные, Д. С. Полянскиие, М. А. Сусловые, А. Н. Шелепининие, Ю. В. Андроповые, П. Н. Демичевые, Д. Ф. Устиновые, И. В. Капитоновые, К. Ф. Катушевые, Б. Н. Пономарёвые, М. С. Соломенцевые нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

Тус суглаае КПСС-эй Бауманска райкомой нэгэдэхи секретарь В. Н. Макеев нээбэ.

Бэлигтэй бэрхэ ударидагша нүхэр Л. И. Брежневэй хүтэлбэрилдэг Коммунис партиин эгээн ехэ хуралдаанай — КПСС-эй XXIV съездын һаяхан үнгэрһэн энэ ордон соо манай уулзалгын боложо байһаниинь ехэ ушар удхатай гэжэ нүхэр Макеев хэлэбэ.

Улад зонтой партиин таһаршагүй нягта холбоотой байдагые, марксизм-ленинизмдэ, пролетарска интернационализмда тэрэнэй хэлбэришэгүй үнэн байдагые КПСС-эй XXIV съезд үшөө дахин элирхэйлэн харуулаа. Нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл коммунис байгуулалтын ээлжээтэ зорилгонуудта тааруулан, марксизм-ленинизмын теориие шадамар бэрхээр хүгжөөлгын эрхим жэшээ болоно.

Совет хүн бүхэн съездын материалнуудые шудалхадаа, партиин хэрэгүүд болон түсэбүүдэй асари ехэ байһые гүн гүнзэгыгөөр ойлгон мэдэрнэ.

Съездын дүүрэһэнһээ хойшо оройдоол хоёрхон һара үнгэрөө, тиигэбэшье тэрэнэй хараа бодолнууд, түүхэтэ шиидхэбэринүүд бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байнхай. Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөн москвагайхидай үүсхэлээр эхилээд, үдэр бүри үргэдэн дэлгэржэ байна. Энэ мүрысөөндэ манай районой ажалшад эдэбхитэйгээр хабаадана. Шэнэ табан жэлэй түрүүшын оной даабаринуудые үйлэдбэрилгын хэмжээнэй талаарнь декабриин 27 хүрэтэр түгэсхэхэ гэһэн уялгамнай амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ байха гэжэ Леонид Ильич, Таниие найдуулнабди, — гэбэ В. Н. Макеев.

Совет арад республикануудай Верховно Соведүүдэй депутадуудта өөһэдынгөө түрүүшын кандидадуудаар Коммунис партиин, Совет правительствын хүтэлбэрилэгшэдые нэрлэбэ гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, Россин Федерацийн Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Бауманска һунгуулиин округһоо һунгагдаха зүбшөөлөө үгэһэнэйнь түлөө Бауманска һунгуулиин округой бүхы һунгагшадай зүгһөө Л. И. Брежневтэ үнэн зүрхэнэй халуун баяр баясхалан хүргэнэб.

Коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй кандидадуудта дуугаа үгэхэдөө, совет арадые коммунизмын замаар найдамтай хүтэлэгшэ манай түрэл Коммунис партиин ленинскэ сэсэн мэргэн политикын түлөө дуугаа үгэнэбди, манай агууехэ социалис Эхэ оронөй хүсэ шадалые улам арьбадхахын түлөө, совет хүнүүдэй зол жаргалта, баяр түгэс ажабайдалай түлөө дуугаа үгэнэбди гэжэ В. Н. Макеев түгэсхэл дотороо хэлээ.

Этигэмжэтэ нюур — Счётно-аналитическэ машинануудые бүтээдэг заводой электро-хабсаргагша, коммунис ажалай ударник И. Д. Данилин Л. И. Брежневэй партийна, гүрэнэй, ниитын ажал ябуулга тухай суглараашадта хөөрэхэдөө, Леонид Ильич Брежнев партиин шиидхэбэринүүдые, агууехэ Ленинэй захяа заабаринуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө сэхэ шууд, хэлбэришэгүй тэмсэлшэ мүн гээд совет арад мэдэнэ гэжэ онсолон тэмдэглэбэ.

Леонид Ильич Брежневэй ажаябадалайнь зам — парти ба арадтаа алба хэлгын эрхим жэшээ болоно. РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта эрхим кандидат — Леонид Ильич Брежневтэ дуугаа үгэхыень Бауманска һунгуулиин округой бүхы һунгагшадые уряалнаб. Июнин 13-да манай кандидат нүхэр Л. И. Брежневтэ, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадта дуугаа үгэхэдөө, манай түрэл Коммунис партиин ленинскэ политикын түлөө, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө дуугаа үгэхэ байнабди гэжэ нүхэр Данилин мэдүүлбэ.

Һүүлээрнь Хара металлургиин Бардинай нэрэмжэтэ научно-шэнжэлгын түбэй институдай директор, Социалис Ажалай Герой И. Н. Голиков, Бауманска районой 345-дахи һургуулиин багша, РСФСР-эй һургуулиин габьяата багша Л. С. Филиппова, Автотракторна электро-аппаратурын хоёрдохи заводой наладчик, коммунис ажалай ударник А. П. Ожерельев, Бауманай нэрэмжэтэ Московско техническэ дээдэ училищиин студентка Т. М. Анфимова гэгшэд үгэ хэлээ.

Түрэл хото тухайдань нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн һайн һайхан үгэнүүдые, «Москва хотые хүгжөөхэ генеральна түсэб тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые москвагайхид гүн ехэ, үнэн зүрхэнэй баяр баясхалантайгаар угтаа гэжэ эндэ тэмдэглэгдэбэ.

Үгэ хэлэһэн нүхэд манай Ленинскэ партиин политика тухай, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта Бауманска һунгуулиин округһоо дэбжүүлэгдэһэн кандидат тухай халуунаар дурдаха зуураа, хүдэлмэришэн ангитай, колхозно тарянашадтай, совет интеллигенцитэй нүхэр Л. И. Брежневэй нягта холбоотой байдагые, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ тон ехэ габьяатай байһыень, фронтовигууд тушаа оролдолго гаргадаг, залуушуулда анхаралтайгаар хандадаг тухайнь онсолон тэмдэглэбэд. Ажалшадтай өөрөө ходо харилсажа байдагынь — политическэ ба гүрэнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша нүхэр Л. И. Брежневэй һайн һайхан шэнжэ шанар болоно. Округой һунгагшад депутадта кандидадтаа нэгэ һаналтайгаар, баяртай дэбжэлтэтэйгээр дуугаа үгэхэ гээд этигэжэ байһанаа суглаанда хабаадагшад элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Россин Федерацийн, бусад союзна республиканудай Верховно Соведүүдэй, тэрэшэлэн нютагуудтахи ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй һунгалтанууд Коммунис партидаа, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедтэ совет арадай заха хизааргүй үнэн байдагайнь эли тодо шэнэ гэршэ, жэшээ болохо гэжэ үгэ хэлэгшэд тусхайлан тэмдэглээ.

Нүхэр Л. И. Брежневтэ үгэ үгтэбэ. Суглаанда хабаадагшад хүл дээрээ бодожо, удаан шанга альга ташалгаар тэрэниие угтаа.

(ТАСС).

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэд! Хүндэтэ москвагайхид!

Бауманска һунгуулиин округой ажалшад Россин Федерацийн Верховно Соведэй депутадта кандидадаар намайе дахин дэбжүүлжэ, намда ехэ хүндэлэл үзүүлбэ. Намайе өөрынгөө кандидат гэжэ нэрлэһэн организаци болон эмхи зургаануудай ажалшадта, коммунистнууд болон партийнабэшэ бүхы нүхэдтэ, үнинһөө хойшо ажаллажа байһан хүнүүдтэшье, мүн энэ жэлдэ эрхэтэй болоһон үндэр уялгаяа түрүүшынхеэ дүүргэжэ, Совет засагай органуудые һунгалгада хабаадахаяа байһан залуу хүнүүдтэшье этигэл найдабари үзүүлһэнэйнь түлөө баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт. Эндэ, энэ суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн этигэмжэтэ нюуриуудта, мүн һунгуулиин кампаниин үедэ ехэ ажал ябуулһан агитаторнуудта, бүхы нүхэдтэ үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэнэб.

Намда иигэжэ этигэн найдаһан ушар түбхын түрүүндэ манай партида, тэрэнэй ажал хүдэлмэри болон тэмсэлдэ, үг зорилго болон түсэбүүдтэнь этигэн найдажа байһан ябадал гэжэ би тоолоноб. Харин эдэ үг зорилгонууд, партиин түсэбүүд — манай бүхы арадай, бүхы совет хүнүүдэй зорилго, түсэбүүд мүн шуу!

Һунгалтын урда тээхи суглаануудта урдахи һунгалтаһаа хойшо хэгдэһэн хүдэлмэриин үрэ дүн тухай элидхэдэг заншалтайбди. Теэд мүнөөдэр эдэ үрэ дүнгүүд таанад бүгэдэндэ һайн мэдээжэ байгаа ёһотой. Заседанинуудайнь эгээл энээхэн зал соо болодшо, оройдоол хоёр һарын урда тээ дүүрэгшэ манай партиин XXIV съезд үнгэрһэн табан жэлэй туршада манай арадай хэһэн гайхамшаг ажал хүдэлмэриин үрэ дүнгые сэгсэлжэ, үргэнөөр, алишье талаһаань зүбшэн хараһан байна. Бидэ эдэ үрэ дүнгүүд дээр омогорхохо ёһоороол омогорхонобди. Гэхэтэй хамта туйлагдаһан дүн хадаа социальна дэбжэлтын шэнэ үндэр орьёлнууд тээшэ дабшаха түшэг тулгууримнай мүн гэжэ тоолонобди.

Манай урагшаа дабшаха зам, ерэхэ табан жэлэй манай хүгжэлтын юрэнхы шэглэлынь, тэрэшэлэн бүри холын ерээдүйдэ бэелүүлхэ ажалнай съездын шиидхэбэринүүд соо тодорхойлогдонхой. Эдэ шиидхэбэринүүдэй гол удхань юун бэ гэхэдэ, социалис үйлэдбэриие хурдан түргэнөөр хүгжөөһэнэй, тэрэнэй ашаг үрэ дээшэлүүлһэнэй, научно-техническэ дэбжэлтэ бэелүүлжэ, ажалай бүтээсын ургалтые түргэдхэһэнэй ашаар арад зоной материальна болон культурна байдалые нилээд һайжаруулха гэһэн зорилго болоно гэжэ таанад мэдэнэт.

Ондоогоор хэлэхэдэ, КПСС-эй XXIV съезд хадаа оронойнмай бүхы экономикые, бүхы һалбаринуудыень, парти ба гүрэнэй хүтэлбэрилхы органууд болон кадрнуудые арад зоной байдал һайжаруулха гэһэн зорилго шиидхэлгэ тээшэ нилээд ехээр шэглүүлбэ гээшэ. Энээнһээ урда энэ зорилго иимэ үргэнөөр хэзээшье табигдаагүй байгаа.

Арад зоной аша туһа, байдал тухайнь, оюун ухаанай болон культурна ургалта тухайнь оролдохо гээшэ партиин ажал ябуулгын эгээл дээдэ зорилго мүн. Энэл зорилго дүүргэхын тулада партишье байгуулагдаһан, революцишье бэелүүлэгдэһэн байгаа бшуу. Эгээл энэ зорилгын түлөө совет хүнүүд айхабтар ехэ бэрхэшээлнүүдые эрэлхэгээр дабажа, ехэ хохидолдошье ородог байгаа. Тиигээд энэ тэмсэлэймнай, энэ хүсэлэл оролдолгымнай үрэ дүнгынь харагдаад байна! — гэжэ бидэнэр мүнөө омогорхон хэлэнэбди. Совет арад, герой-арад, баатар-арад, бүхы бэрхэшээлнүүдые илалта түгэлдэрөөр дабан гараа. Тиигээд Ленинэй партиин зааһан үргэн һаруул замда, коммунизм тээшэ ошоһон замда оробо. Олондо мэдээжэ революционно дуун соо хэлэгдэдэгэй ёһоор, арад зомнай аза жаргалайнгаа түлхюурые дабтан шэрээжэ байна. Тиигээд өөһэдынгөө гараар арад зоноймнай бүтээһэн энэ жаргалта байдалынь манай коммунис хэрэгэй түлөө ами наһаяа хайрлангүй тэмсэһэн олон үетэн хүнүүдтэ эрхим шагнал боложо үгэхэл!

Партиин XXIV съездын баталан абаһан юһэдэхи табан жэлэй даалгабаринууд үнэхөөрөөл асари ехэ. Бидэнэр хэдэн зуун шэнэ завод, фабрикануудые бариха, асари томо электростанцинуудые байгуулха, олон зуун километртэ һунаһан транспортын замуудые шэнээр заһаха ёһотойбди. Харин энээнэйнгээ хажуугаар, түсэбэй ёһоор, урдань баригдаһан олон мянган предприятинуудые шэнэ түхеэрэлгээр хангажа шэнэдхэхэ, хаа хаанагүй шэнэ техникэ, шэнэ технологи нэбтэрүүлхэ ёһотойбди. Харин ямар олон байрын гэр, һургуули больницануудые, стадион болон соёлой байшангуудые бодхоохо ёһотой гээшэбибди!

Мүн хүдөөдэшье хэдэн ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэй болоно. Ургаса таряа урданайхиһаа нилээд ехээр абаха, мал ажалай ашаг шэмые ехээр дээшэлүүлхэ, хүдөөгэй ажалшадай байдалые болбосон болгохо талаар ехэ юумэ бүтээхэ ёһотойбди. Хэхэ бүтээхэ ажалнай аргагүй ехэ. Тиигээд эдэ бүхы хэрэгүүднай тон харюусалгатай, ехэнхидээ бэлэн бэшэ хэрэгүүд байна. Хэрбээ городой туһалаа һаань, хэрбээ хүдэлмэришэн ангиимнай шухала хэрэгтэй хүдөө ажахын техникэ, үтэгжүүлгэ, гербицид ехээр үйлэдбэрилэн гаргажа, мүн бусадшье материально-техническэ арга хэрэгсэлнүүдые һайнаар бүтээжэ үгөө һаань лэ, хүдөөгэймнай зон урдахи ехэ зорилгоёо бэелүүлжэ шадаха юм. Хүдөө ажахые дэбжүүлхэ гээшэ бүхы арадай, бүхы совет хүнүүдэй хэрэг мүн.

Тобшоор хэлэхэдэ, нүхэд, бидэ бүгэдэ хараалһан түсэбөө дүүргэхын тулада эрхим һайнаар хүдэлхэ ёһотойбди. Манай алдарта хүдэлмэришэн ангидашье, колхозно таряашадташье, манай интеллигенцидэшье — бүгэдэндэ хэхэ ажал элбэг хүрэхэл! Съездын хараалһан хараа түсэбые совет арад эрхимээр ойлгожо, гүйсэд дэмжээ. Коммунизм байгуулха хэрэгтэ үүсхэл эдэбхиеэ улам дээшэлүүлхэ гэһэн партиин уряае манай ороной город, тосхоной ажалшад халуунаар дэмжэбэ. Өөрынгөө ленинскэ партиин съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ тэдэнэр шэн абьяастай, эршэмтэй шанга ажалаараа оролсобо.

Мүн совет эрдэм ухаамнайшье съездэ зорюулан, шэнэ элитэ ехэ амжалта туйлаа. Илангаяа замбуулиниие, ондоо түбинүүдые шэнжэлхэ талаар амжалтань ехэ. Һара дээрэ ажалша луноходнай мүнөө болотор хүдэлһөөр. Хоёр автомат станцимнай Марс тээшэ дүүлижэ ябана. Харин энээнһээ гадна, мүнөө «Салют» гэжэ Газарые тойродог, дэлхэй дээрэхи түрүүшын жолоодогдодог станци бии болобо. Илдам налагай ээзэн дангина мэтээр энэ станцимнай «Союз-10» болон «Союз-11» гэһэн замбуулинай хоёр онгосонуудые хүлеэн абаба. Станциин эрэлхэг зоригто космонавтнууд — Георгий Добровольский, Владислав Волков болон Виктор Пацаев — совет арадай, бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһын түлөө шухала шэнжэлгэнүүдые хэжэ, амжалтатай хүдэлмэрилжэ байна. Эдэ бүгэдэ хадаа, нүхэд, манай хүсэтэ индустриин, манай техникэ болон эрдэм ухаанай ямар ехэ арга боломжотой байһыень элитэер харуулна. Эдэмнай ороноо хүгжөөхэ гэжэ съездын хараалһан асари ехэ түсэб дүүргэлгэдэ айхабтар ехэ хубита оруулха ёһотой юм.

Заха хизааргүй үргэн манай ороной бүхы һуурин газарнуудта һүүлэй долоон хоногуудай туршада болоһон һунгалтын урда тээхи суглаануудта олон мянган хүнүүд үгэ хэлээ. Шэнэ табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын, XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тулада шухала хэрэгтэй бүхы юумые хэхэт гэжэ арад зомнай кандидадуудтаа захиба.

Эндэ, Москвагай Бауманска районой һунгагшадтай мүнөө боложо байгаа уулзалга дээрэ манай ниислэл хотын ажалшад тухай һайн һайхан үгэ хэлэнгүй үнгэрхэ аргагүй байна. Москвагайхиднай бүри үнинһөө хойшо бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй манлайда дабшадаг гээшэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ тэдэнэр хэдэн олон үнэтэ дурадхалнуудые оруулжа, тэдэнь бүхы оронойнмай ажалшадай зүгһөө һайшаан дэмжэгдээ. Мүнөөшье, шэнэ табан жэлэй түрүүшын һарануудта, москвагайхид байгша 1971 оной үйлэдбэриин түсэбые болзорһоонь

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

ДУУГАА НЭГЭ ХҮН

ШЭНГЕЭР ҮГЭЕ!

...үнөөдэр һунгалта — бүгэдэ арадай ехэ һайндэр. РСФСР-эй ...но Соведэй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, мүн рес...ын нютагай Соведүүдэй депутат болгохоор дэбжүүлэгдэһэн, ...на ба партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй түлөөлэгшэдые һун... тула бүхы һунгагшад үглөөнэй зургаан сагһаа эхилжэ дуугаа ... Энэ һунгалта илангаяа ехэ баяр баясхаланта оршон байдал...жо байна. КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүү...вет хүнүүдэй солбон шударгыгаар бэелүүлжэ байһан һүр...анта үедэ һунгалта үнгэргэгдэжэ байнхай. Совет хүнүүдэй ...нь болон политическэ дэбжэлтэ, эдэбхи үүсхэл, зоригжол хэ...нэйхиһээ хүсэтэйгөөр бадаранхай. Съездын шиидхэбэринүү...елүүлэн, Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам бүри бэхижүүл...м бүри баян дэлгэр, хүсэтэй болгохо, коммунизм байгуулха ... Коммунис партиингаа хараалһан хараа шугам хэлбэришэ... бэелүүлхын түлөө совет хүнүүд шэн габьяатайгаар тэмсэжэ ...

...анайда социалис демократиин һалбаран мандажа байһыень, ...хэрэгтэ ажалшадай эдэбхитэйгээр хабаададагые һунгалта ...хин эли тодоор харуулха. РСФСР-эй Верховно Соведэй, ...ССР-эй Верховно Соведэй, республикын нютагай Соведүүдэй ...дта кандидадуудаар имагтал шударгы ажалшад, эрхимэй эрхи...үйлэдбэриин түрүүшүүл, шэн габьяата ажалаараа шалгарһан ... совет арадайнгаа үнэн сэхэ басагад, хүбүүд — хамта аяар ...үн манай республика соо дэбжүүлэгдэнхэй. Эдэнэй дунда хү...ришэн ангиин, колхозно таряашадай, арадай интеллигенциин ...эгшэд бии. Олон ондоо яһанай, элдэб янзын мэргэжэлтэй хү...депутадаар һунгагдаха байна. Эдэнэр бултадаа партийна ба ...набэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй түлөөлэгшэд мүн.

... хүнүүдэй түлөө дуугаа үгэхэдөө, Коммунис партиингаа до... болон гадаадын политикын түлөө, Эхэ оронойнгоо саашадаа ...ни мандахын түлөө, КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэ...үдые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын түлөө һунгагшад дуу...эхэ байна. Энээнэй урда тээхи һунгалтаһаа мүноонэй һунгал...этэр миил дүрбэн жэл үнгэрөө. Теэд иимэ богонихон болзор ...йлэй ехэ юумэн хэгдээ. Наймадахи табан жэлэй түсэб амжал...ар бэелүүлэгдээ. Промышленностьдашье, хүдөө ажахыдашье, ...рна байгуулалта дээрэшье, наука болон техникэ хүгжөөлгэдэ ...үйлагдаһан амжалтанууд совет хүнүүдэй сэдьхэл зүрхэ бая...

...үүехэ Эхэ оронтойгоо хамта. манай республикын урагшаа, ...изм тээшэ дорюунаар зорижо ябаһаниинь дэмбэрэлтэй. Про...нна продукци бүтээн гаргаха табан жэлэйнгээ түсэб Буряад ...ай болзорһоонь урид дүүргээд, нилээд ехэ продукци түсэбһөө ...ээ гүрэндөө тушааһан байна. Жэшээлхэдэ, долоодохи табан ...тэй сасуулжа үзөө һаа, наймадахи табан жэлдэ промышлен...дукци бүтээн гаргалга аяар 65 процентээр ургаһан байха юм. ... таряан, мяхан, һүн, ноохон, үндэгэн, хартаабха һурагтүй ...гүрэндэ худалдагдадаг болонхой.

...ультурна байгуулалта дээрэ тон ехэ хубилалтанууд болоо. ...нис партиин ленинскэ сэсэн мэргэн национальна политикын ...да илан мандаһанай ашаар түхэл маягаараа, үндэһэн удхаараа ...ис соёл культурамнай хүсэтэйгөөр хүгжэжэ байнхай. Энэ та... Буряад оромнай Советскэ Союз соогоо түрүү республиканудай ... болонхой. Орон соогоо алдар солотой артистнар, уран зохёол...уран зураашад, хүгжэмшэд буряад арадаймнай дундаһаа олоор ... гаранхай. Эдэнэр буряад арадайнгаа эрхэ сүлөө, зол жаргал, ...энгэлэн байдал тухай, арадуудайнгаа халуун хани барисаан ту...омоглон дууланад. Арадай кандидадуудай түлөө дуугаа үгэхэ...эрхэ сүлөөгэй, зол жаргалай, энхэ тэнигэлэн байдалай хэтын хэ...мандажа байхын түлөө дуугаа үгэхэ байнабди.

Совет арадай материальна болон культурна байдал улам бүри ...руулха, дайн сэрэг тохёолдуулхагүй, бүхы дэлхэй дээрэ эб най...ы бэхижүүлхэ, арадуудай дунда хани барисаа али болохоор ...ехэ гээшэ Коммунис партиин гол зорилго болоно. Арадай кан...удай түлөө дуугаа үгэхэдөө, зоной байдал улам бүри һайжа...ын түлөө, эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө, арадуудай хани ...аа хүгжөөхын түлөө һунгагшад дуугаа үгэхэ байна.

Арадай кандидадуудай түлөө дуугаа нэгэ хүн шэнгеэр үгэе, ...эгэ һунгагшад!

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДТА КАНДИДАДУУД

МЕДВЕДЕВ Иван Степанович, Улаан-Үдын прибор бүтээлгын заводой директор, Мухинска һунгуулиин 17-дохи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

БУДАЕВА Римма Цыдыповна, Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхозой хонишон, Ивалгын һунгуулиин 130-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

ХОМУТОВ Борис Павлович, Зэдын аймагай Борьёогой совхозой директор, Дэрэстэйн һунгуулиин 58-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

ПРОТАСОВА Людмила Васильевна, Улаан-Үдын авиационно заводой газо-гагнууршан, Краснодонско һунгуулиин 26-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведей депутадта кандидат.

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгын түгэсхэл

(Эхниинь 1-дэхи нюурта).

урид дүүргэхын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлхые дурадхаад байна. Оронойнмай олон мянган коллективүүдэй дэмжэһэн энэ үүсхэлынь ниислэл хотымнай ажалшадай уг заншал болоһон алдарта үйлэ хэрэгүүдтэй гүйсэд тааралдана.

Бауманска районой хүдэлмэришэд, инженер, техничүүд, алба хаагшад ажалай түрүүшүүлэй зэргэдэ һайн һуури эзэлнэ гэжэ тэмдэглэхэнь аятай. Үнгэрэгшэ жэлдэ бауманайхид промышленна үйлэдбэриин түсэбые бүри сентябриин 30 болотор дүүргэжэрхиһэн байна. Энэ жэлшье һайнаар эхилээ. Районой предприятинууд социалис мүрысөөнэй үедэ хэдэн миллион түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур бүтээгээд байна. Табан жэлэй түрүүшын жэлдэ абаһан уялгаяа амжалта түгэлдэрөөр бэелүүлхыётнай хүсэхыем, нүхэд, зүбшөөгыт. Хараалһандаа орходоо бүри ехэ юумэ бүтээхэ байхат гэжэ этигэнэб!

Москвагай предприятинуудта, тэрэ тоодо танай райондошье эрхим шанарай бригада, участогуудай улам олошоржо байһаниинь илангаяа шухала. Ниислэл хотынгоо нэрын түлөө, Москвагай заводой нэрын түлөө тэмсэхэдээ, манай городой ажалшад XXIV съездын хараа бодолнуудые гүнзэгыгөөр ойлгожо, зүрхэ сэдьхэлдээ тон дүтэ абаһан тухайгаа харуулна. Хүн бүхэнэй үнэн сэхэ, үрэ ехэтэй ажал мүн. Продукциин эрхим шанар—эдэ болбол шэнэ табан жэлэй ехэ зорилгонуудые шиидхэхэ, манай бүхы экономикодо, манай бүхы байдалда бүри ехэ амжалта туйлаха арга зэбсэг мүн юм. Энэмнайл ажалшадайнгаа байдалые бодотоор, эли мэдэгдэмэр һайжаруулжа шадаха ганса аргамнай мүн. Партяар хүтэлэгдэжэ байгаа совет арад энэ замаар найдамтайгаар дабшана. Бидэнэр энэ замһаа хэзээшье хадуурхагүйбди!

Нүхэд! Нүгөөдэр манай арад союзна болон автономно республиканудай Верховно Соведүүдтэ, хизаарай болон областной, округой, городой болон районой, сельскэ болон поселково Соведүүдтэ шэнэ хүнүүдые һунгахань. Тэдэнэр ойрын хэдэн жэлэй туршада общественно ажал хэрэгые хүтэлбэрилхэ мандат абахань.

Шэнээр һунгагдаһан Соведүүд ямар ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэхэ болохоб гэжэ мэдэжэ ядахаар бэшэ. Городтошье, хүдөөдэшье үйлэдбэриие дэбжүүлхэдэ тэдэнэй дүүргэхэ үүргэнь айхабтар ехэ. Байрын гэр, һургуули болон үхибүүдэй эмхи зургаануудые бариха түсэб бэелүүлхэ гэжэ оролдохо, һууриин тосхоноо болбесон тухалтай болгохо, ажалшадые хэрэгтэй эд товарнуудаарнь, элдэб туһаламжаар таһалдуулангүй хангажа байха гээшэ Соведүүдэй бэелүүлхэ хэрэг болоно.

Мүн ажалшадай амаралтые эмхидхэхэ, спортивна, туризмын болон культурно-ажаһуудалай эмхи зургаануудые олошоруулан хүгжөөхэ тушаа асуудалнуудые тэдэнэр мартаха аал? Эдэмнай баһал ехэнхидээ Соведүүдэй хэхэ ажал ха юм!

Соведүүдэй хэхэ, шиидхэхэ бүхы асуудалнуудые, эдэбхи үүсхэлээ гаргажа бэелүүлхэ хэрэгүүдыень эндэ бултыень тоолоһоной хэрэггүй ха. Гэбэшье манай партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хүдэлмэриин нилээд ехэ хубинень засагаймнай нютагай органууд бэе дээрээ даажа абаха ёһотой гэжэ онсолон тэмдэглэхэ шухала. Манай шэнэ, социалис ёһоной ажабайдалые батадхан хүгжөөлгэдэ Соведүүдэй оруулха гол туһа нэмэринь мүнөө эгээл иимэ байха ёһотой.

Урдань байгаа зорилгонуудые шиидхэхэ талаар Соведүүд урданайхиһаа ехэ арга боломжотой болонхой. Һүүлэй жэлнүүдтэ баталан абтаһан хуули заршамууд нютагуудта гүрэнэй засагай дээдэ органууд болгошо Соведүүдэй эрхые нилээд ехэ болгоо, тэдэнэй материальна, мүнгэнэй хэрэгүүдые һайжаруулаа. Хэдэн олон предприятинууд, эмхи зургаан болон хүн зониие хангадаг организацинууд Соведүүдэй мэдэлдэ оруулагдаа. Соведүүдэй даашын газар дээрэ байдаг предприятинуудай ажал хүдэлмэриень тааралдуулжа, тэндэ арадай үргэн хэрэглэлэй эд товарнуудые үйлэдбэрилхэ хэрэг эмхидхэхэ эрхэ Соведүүдтэ олгогдобо. Нютагай промышленностиин хүдэлмэриие һайжаруулха, кооперативна мастерскойнуудые, элдэб олзоборинуудые эмхидхэхэ талаар Соведүүд ехэ юумэ хэжэ шадаха байна.

Тобшоор хэлэхэдэ, Соведүүд һунгагшадай хүсэжэ байгаа бүхы ажал хэрэгые бэелүүлхэ шадалтай. Гэбэшье энээнэй тулада Соведүүд мэдэлдэнь байһан арга хэрэгсэлнүүдые, тэдээндэ олгогдоһон эрхые зүбөөр ашаглаха зэргэтэй.

Олон ушарта Соведүүд мэдэлдэнь байһан эдлэл хэрэгсэл, мүнгэ зөөриие хүсэд ашагладаггүй гү, али ехэ удаанаар ашагладаг байна гэжэ манай олониитын зүгһөө нэгэнтэ бэшэ тэмдэглэгдэһэн юм. Эгээн шухала бэшэ барилгануудта заримдаа ехэ мүнгэн зорюулагдадаг. Байрын гэр, культурно-ажаһуудалай барилгада һомолгдоһон предприяти, организацинуудай мүнгэ зөөриие нэгэдхэжэ болохо эрхээ Соведүүд зарим ушарта бэелүүлдэггүй. Тиин арадай байдал һайжаруулха ниитэ хэрэгнай энээнһээ болоо хохидоно. Тиимэһээ, нүхэд, энээнтэй эбсэжэ болохогүй. Шэнээр һунгагдаһан Соведүүд тус дутагдалые усадхахын тулада шиидхэхы хэмжээ абаха ёһотой.

Мүн бюджедэйнгээ олзын түсэбые үлүүлэн дүүргэһэнэйнгээ гү; али мүнгэ зөөри алмаһанайнгаа ашаар Соведүүд айхабтар ехэ юумэ хэжэ шадаха байна. Гэхэтэй хамта Соведүүдэй хэрэглэхэ гэжэ хууляар хараалагдаһан мүнгэ зөөриинь дээдын Совет органуудай зүгһөө эрижэ абаашадаг ушарнууд нэгэнтэ бэшэ дайралдана гэжэ хэлэнгүй үнгэрхэ аргагүй. Энээгээр Соведүүдэй эрхэнь танагдана, нютагай хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэл баригдана. Мүн нигэжэ манай хуулиие хазагайруулжа байгшадта тэдэнэр ехээр гомдоно ха юм. Эдэ мэтын ушарнууд, нүхэд, тохёолдохо ёһогүй!

Мүнөө Соведүүдэй гүйсэд ашагладаггүй арга боломжонууд тухай хэлэжэ байгаа хадаа, үшөө нэгэ иимэ зүйл тухай һануулха хэрэгтэй. Манайда хангалгын ажал хүдэлмэридэ шадалайнгаа зэргээр өөрынгөө дураар хүдэлмэрилхэ пенсионернүүд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, инвалидууд олон юм гэжэ XXIV съездэ Центральна Комитедэй табиһан тоосоото элидхэл соо тэмдэглэгдэһэн. Жэшээнь, кооперативна гуримаар иимэ хүнүүдые олониитэдэ туһатай ажалда хабаадуулжа, эдэбхи үүсхэлыень бададруулха гээшэ мүн лэ Соведүүдэй зорилго юм.

Тиихэдээ энэ ажал ябуулгаяа хууляар хараалагдаһан дүримтэй тааралдуулан бэелүүлхэ хэрэгтэй байһаниинь ойлгосотой. Хэрбээ тиимэ дүримэй үгы һаань, тэрэниие зохёон найруулха шухала. Гэбэшье эндэ гол шухалань юуб гэхэдэ, обществодо туһа хүргэхэ, хангалгын хэрэгые һайжаруулха гэһэн үүсхэл али болохоор дэмжэгдэхэ ёһотой.

Энэ талаар москвагайхидай үүсхэл гаргабалнь ехэ һайн бэлэй. Өөрынгөө райондо оёдолой хэдэн кооперативна мастерской, столово гү, али эдээндэл адли бусад предприятинуудые байгуулха гэһэн тодорхой зорилго, жэшээнь, ниислэлэй районно Совет бүхэнэй үмэнэ табибал һайн байжа болохо. Тингэжэ бодото ажал дээрэһээ энэ хэрэгэй һайн, муу талыень мэдэжэ абаха байгаабди. Хожомынь олоһон дүй дүршэлөө согсолоод, бүри үргэн тобшололнуудые хэжэ шадаха һэмди.

Мүнөө манай Соведүүдэй ажал хүдэлмэриин түхэл янза, онол органууд тухай хэдэн үгэ хэлэхэм. Соведүүд, илангаяа нютагай Соведүүд, гээшэ эгээлэй совет хүнэй тон оло дахин хандадаг засагай органууд мүн гээшэ. Ажалшад үдэр бүриингөө ажабайдалай ямар нэгэн асуудалаар харюу абахаяа, мүн ямар нэгэн хэрэг шиидхэхэеэ һанахадаа, Соведтэ ерэдэг.

Манай Совет органуудта ажал хүдэлмэридөө дуратай, районойнгоо гү, али тосхонойнгоо ажабайдалые али бүхы талаар һайжаруулха гэжэ оролдодог үнэн сэхэ, ном бэшэг түгэлдэр хүнүүд хүдэлмэрилдэг. Гэбэшье заримдаа энэ ажалда таарахагүй хүнүүд дайралдадаг байна. Өөрынгөө Соведтэ ерэһэн хүниие харин хүн мэтээр угтадаг ушарнууд дайралдана. Тэрэниие дурагүй хүйтөөр угтажа, асуудалыеньшье шиидхэнгүй орхидог. Харин тэрэниинь арай гэжэ шиидхээ һаа, олон дахин ябуулдаг, зобоодог байна.

Хубиингаа хэрэгээр ерэһэн хүнтэй уулзаха гээшэ ехэ анхарал хандуулмаар бэшэ, жэжэхэн хэрэг гэжэ тоолодог нүхэдшье бии. Энээндэ орходоо шухала удха шанартай олон хэрэгүүд манда бии гэжэ тэдэ хэлэдэг. Үнэхөөрөөшье, Соведэй хүдэлмэрилэгшын ажалынь ехэ юм бэзэ. Гэбэшье хүнүүдэй хэрэглэмжэдэ, тэрэ тоодо хубиин асуудалнуудта хандаха гээшэ жэжэхэн зүйл бэшэ юм. Энэмнай Совет эмхи зургаанай хүдэлмэриин хэмжээе харуулһан шухала баримта мүн.

Совет засагай органуудай хүдэлмэридэ үзэгдэдэг элдэб хойрог ябадал болон хазагайруулгада эсэргүүгээр эрид шууд тэмсэхэ шухала тухай В. И. Ленин нэгэнтэ бэшэ хэлэһэн юм гэжэ һануулая. Тиин Соведүүд партийна организацинуудай дэмжэлгэдэ түшэглэн, иимэ хазагайруулгануудтай эрид тэмсэхэ ёһотой!

Үргэн олониитэдэ түшэглөөл һаа, Соведүүдэй хүдэлмэринь үрэ ехэтэй байха гэжэ XXIV съездын шиидхэбэринүүдтэ хэлэгдэнэ. Бүри мүнөө Соведүүдтэ олон миллион эдэбхитэд ажаллана, тэдэнэй тоо саг үргэлжэ олошорно. Энэмнай һайн хэрэг гээшэ. Соведүүдэй хүдэлмэриие үнэхөөрөөл улам демократическа шанартай болоожо байһыень харуулна. Гэбэшье Соведүүдые тойруулан олон эдэбхитэдые суглуулбал, хэрэг дүүрээ гэжэ тоолохо буруу.

Зорилго юуб гэхэдэ, Соведүүдые бүхы һунгагшадтай хододоо холбоотой байлгаха хэрэгтэй. Соведүүдтэ ямар гурим тогтоогдохо ёһотойб гэхэдэ, хүн зон, һунгагшад Соведүүдэй эрхилдэг бүхы хэрэгүүд тухай мэдэжэ, тэдэнэй бэелүүлдэг хэмжээ, ябуулгануудта эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байха ёһотой гэжэ байгша оной мартын 5-да КПСС-эй ЦК-гай абаһан тогтоол соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Районууд болон городуудай ажабайдалай эгээн шухала асуудалнууд предприятинуудта, эмхи зургаануудта мүн хүнүүдэй һуудаг газарнуудта ажалшадай зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдажа байха ёһотой. Энээниие саг үргэлжэ Соведүүдэй бэелүүлдэг, юрын ажал болгохо гээшэ мүнөө һунгагдахаяа байгаа депутадуудай сэхэ уялгань мүн.

Ниитын хэрэг шиидхэлгэдэ шадаал һаа олон ажалшадые эдэбхитэйгээр хабаадуулха гээшэ социалис демократиин гол удхань болоно. Социалис ёһоной арадай засагай энэ гол гуримые хамагай түрүүн имагтал Соведүүд бэелүүлжэ орохо ёһотой.

Соведүүдтэ, тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэдтэ ехэ ба шухала ажалаа бүтээхэдэнь бүхы партийна организацинууд саг үргэлжын туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхэ ёһотой гэжэ олон дахин хэлэһэнээ эндэ дахин онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй гэжэ һананаб. Соведүүдэй бүхы хүдэлмэриие улам һайжаруулхын, эдэбхитэй болгохын тулада хэжэ болоомор бүхы юумэ хэхэ гээшэнь коммунистнуудай уялга болоно.

Соведүүд — манай арадай түрэл засаг. Арадай засаг болбол революциин гал дүлэн соогуур мүндэлэн түрэһэн байна. «Бүхы засагые — Соведүүдтэ!» гэһэн уряа лозунг доро Агуу ехэ Октябриин революци илаһан байгаа. Совет засаг болбол орон соомнай социализмын илалта хангаһан байна. Коммунизм байгуулха гэһэн түүхэтэ асари ехэ зорилго шиидхэлгэдэ Соведүүдэй бүхы ажал ябуулга мүнөө үедэ зорюулагданхай.

Соведүүд тушаа, тэдэнэй үүргэ дээшэлүүлхын тула коммунистнууд ямараар оролдохо ёһотойб гэһэн үльгэр жэшээ Владимир Ильич Ленин манда бэеэрээ харуулжа үгэһэн байна. Тиимэһээ агуу ехэ Ленинэй хэрэгые нэрэтэй солотойгоор үргэлжэлүүлэел, нүхэдүүд!

Нүхэдүүд! Россиин Федерациин засагай ехэ дээдэ орган болгошо РСФСР-эй Верховно Соведэй һунгалтада воскресенидэ бүгэдөөрөө хабаадаха гэжэ байхадаа, Россиин Совет Федеративна Социалис Республикын саашанхи хүгжэлтэ тухай хэдэн асуудалнууд дээрэ тогтожо хэлэел.

Союзна олон республикаар һүүлэй жэлнүүдтэ ябаһан байнаб. Тэдэ Украина ба Грузидашье, Казахстан ба Арменидашье, Белорусси ба Азербайджандашье — хаа хаанагүй ород арад тухай, оронойнмай бүхы республикануудай хүгжэлтэдэ Россиин Федерациин оруулһан туһа нэмэри тухай тон урин дулаанаар, хүндэтэйгөөр, инаг дуратайгаар хөөрэлдэжэ байдаг. Совет Россиин хүдэлмэришэн, анги, таряашад, интеллигенци тэдэ һайн һайхан үгэнүүдтэ, баяр баясхаланда хүртэхэ ёһоороо хүртөө. Партиин национальна политикые бодото дээрэнь бэелүүлхэдэ, хаанта Россиин урданай гээгдэнги национальна заха хизаарнуудые һалбаранги социалис республиканууд болгоходо Россиин хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай, интеллигенциин ажал, тэдэнэй оюун ухаан, хатуу зориг, тэдэнэй үнэн сэхэ туһаламжа шухала үүргэ дүүргэһэн байна.

Улад зонойнгоо тоогой талаарша газар дайдынгаашье талаар, байгаалиингаа ехэ баялигайшье талаар, экономическа ба научно-техническэ хүсэ шадалайнгаашье талаар РСФСР тэгшэ эрхэтэ республиканудай эбтэ бүлэ соо гол һуури эзэлдэг.

Россиин Федерациин ажалшад наймадахи табан жэлэй түсэбэй зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргээ һэн. Үйлэдбэриин фонднууд, промышленна продукци бүтээн гаргалга табан жэлэй турша соо нэгэ хахад дахин ехэ болоһон байба. Хүдөө ажахын үйлэдбэришье хурдан түргэнөөр хүгжэбэ. 1966—1970 онуудта хүдөө ажахын али бүхы продукциие урдахи табан жэлтэй сасуулхада, дунда зэргээр жэлэй 20 процент ехээр абтажа байһан байна.

Тэрэнь ехэ һайн гээд тоологдохо ёһотой, нүхэдүүд. Гэхэтэй хамта юһэдэхи табан жэлэй даалгабаринууд, бүри холын хараата түсэбүүд дам саашаа дабшаха, урдынхида орбол улам түргэнөөр, бүри үргэн фронтоор дабшаха эрилтэ табижа байнал. Тэрэ фронтын үргэн байха бүринь, нэгэн доро олон зорилго шиидхэхэ хэрэгтэй болохо бүринь, тэдэниие нягта барисаатайгаар, саг үргэлжэ, шууд сэхээр шиидхэжэ байха гээшэ аргагүй шухала хэрэгтэй гэжэ бодото байдал маниие һургана. Тиихэдээ ороной элдэб районуудай хоорондохи олон янзын орёо холбоо барисаае, арадай ажахын һалбаринуудай хоорондохи, ниитын ажабайдалай бүхы һалбаринуудай хоорондохи холбоо барисаае хараадаа абаха хэрэгтэй. Тобшоор хэлэхэдэ, харюусалгатай шиидхэбэринүүдые бэлдэн зохёоходоо, гуримтайгаар, бүхы дээрэнь абажа тэдээндэ хандаха шухала. Тиигэжэ хандаха гуримые шэлэжэ олоод, тэрэнээ эрид сэхээр бэелүүлхэ хүсэлтэйбди.

Жэшээлхэдэ, Смоленскэ областиин хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай асуудал ЦК-гай Политбюро тээсгэн хаража үзэһэн байгаа. Энэ асуудалда бүхы талаһаань тодорхой үргэнөөр хандаха гэжэ, тиигээд областиин хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудай эрилтые, промышленностьтай, транспорттай, худалдаа наймаан гэхэ мэтэтэй хүдөө ажахын һалбаринуудай барисаае хараадаа абажа, тэрэ асуудалые шиидхэхэ гэжэ оролдоһон байгаабди. Тиимэһээ элеваторна, холодильна ба складской ажахые улам һайжаруулха, зайн гал дамжуулгын шэжэмүүдые татаха, подстанцинуудые бариха, түмэр-бетонно зүйлнүүдэй полигон ба томо панельнэ гэрнүүдые бүтээхэ завод бариха, мэргэжэлтэй кадрнуудые һурган бэлдэхэ асуудалнууд, мүн ондоошье олон асуудалнууд ЦК-гай тогтоол соо багтажа ороһон байба.

Россиин Федерациин хэдэ хэдэн бүлэг областьнуудтахи, жэшээнь, Түбэй-хара хүрьһэтэ зонын, Баруун-хойто районой, Европын Хойто талын, Волго шадарай, Ураалай ба ондоошье бүлэг областьнуудтахи байдалые, ажал хэрэгые бүхы дээрэнь, бүхы талаһаань хаража үзэлгэеэ үргэлжэлүүлхэ, үргэдхэхэ хэрэгтэй. Тиихэдээ газарай мелиораци, хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса улам дээшэлүүлгэ, мал ажал хүгжөөлгэ, харгы замай барилга, хүдөөдэхи ажаһуудалые бүри болбосон түхэлтэй болгохо хэрэг, бага городуудай ерээдүйн байдал гэхэ мэтын асуудалнуудта тусгаар анхарал хандуулаа һаа, зохихо бэлэй.

Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй байгаалиин баялиг бүри хүсэтэй түргэнөөр ашаглаха, тэндэхи экономическа хүсэ шадал дээшэлүүлхэ асуудалнууд дээрэ тусгаар тогтохо хүсэлтэйб. Түсэбтэ даалгабаринууд тухай хэлэхэ болоо һаа, бүхы республикын үйлэдбэри соо Зүүн районуудай эзэлдэг удельнэ хэмжээн шэнэ табан жэл соо бүри ехэ болохо ёһотой; нефть абалгаар — 11,8-һаа 31,5 процент хүрэтэр, газ абалгаар — 13,4-һөө 45,4 процент хүрэтэр, нүүрһэ малталгаар — 58,2-һоо 64,5 процент хүрэтэр, целлюлоз үйлэдбэрилгөөр—22,4-һөө 31,3 процент хүрэтэр нэмэхэ болоно.

Энэмнай хэгдэхэ ажалай миин лэ тоогой талые харуулна ха юм. Дээрэ дурсагдагша тоонууд айхабтар шухала удха шанартай. Гэхэтэй хамта РСФСР-эй Зүүн районуудые дам саашадань ашаглаха гэхэ мэтын тиимэ ехэ харюусалгатай зорилго ямар аргаар, ямар замаар шиидхэгдэхэ ёһотойб гэжэ хаража үзэхэ гээшэ баһа дутуугүй удха шанартай. Красноярска хизаарай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые 1971—1980 онуудта бүхы дээрэнь хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай һая гаргагдаһан тогтоолые энэ талаар жэшээ болгожо үзэхэдэ болохо.

Хүсэтэ электростанцинуудые барижа, тэдээнэйнгээ үндэһэ һуури дээрэ электроэнергетикын ба зайн гал ехээр хэрэглэдэг үйлэдбэриин шэнэ баазанууды, тэрэ тоодо Зүүн Сибириин электрометаллургическа комбинат бии болгохо; нефтехимиин томо томо барилганууды бодхоохо; ой модоной баялиг ашаглаха хэрэг һайжаруулха; хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ горитойгоор ехэ болгохо, эдеэ хоолой ба хүнгэн промышленностиин предприятинуудые хүгжөөхэ; научна эмхи зургаануудые бии болгохо гэжэ тэдэ хэмжээнүүдээр хараалагдана. Тэрэнэй хажуугаар гэр байра ба һургуулинуудые, соёлой ба коммунально-ажаһуудалай талаар хангалгын эмхи зургаануудые бариха гэжэ түсэблэгдэнэ.

Экономическа, социально-политическэ, демографическа, географическа болон ондоошье олон янзын асуудалнуудые нэгэ болгожо холбоһон иимэ түхэлэй, эды зэргын ехэ хэмжээнэй шиидхэбэринүүд, тусгаарлабал, Братскын экономическа комплекс тушаа, Саянай территориально-үйлэдбэриин комплекс тушаа, Баруун Сибириин нефтиин бааза тушаа, бэлдэгдэн гаргагдаха ёһотой. Яхад, Чукотко, Алас-Дурна ба Сибириин бусадшье бүхы районуудые хүгжөөхэ комплексно программануудые хойшо хойшодоо зохёожо эхилхэ хэрэгтэй.

Тиимэ зорилго дэбжүүлэн табихадаа, партимнай СССР-эй Науканудай академиин Сибириин таһагта, Алас-Дурна зүгэй филиалда ехээр найдажа байна. Россиин Федерациин туйлай ехэ газар дайда шэнжэлэн ашаглаха хэрэгтэ үнэхөөрөө научна ёһоор хандаха тухай—мүнөөнэй тон шухала зорилгонуудые шиидхэлгые ороноо хүгжөөхэ бүри холын хараа түсэбтэй холбон, хараадаа абажа хандаха тухай хэлэгдэнэ ха юм. Бидэнэй мүнөө байгуулһан байшан дээрэмнай манай үхи хүүгэдэй, ашагушанарай бүри шэнэ, бүри олон дабхарнуудые барижа шадахаар, манай мүнөө хэһэн юумые дахин һэльбэжэ хэхэгүйгөөр — тиимээр мүнөө үедэ ажаллаха ёһотойбди.

Иимэ асари ехэ зорилгонууд нэгэ-хоёр табан жэлэй турша соо дүүрэнээр, эсэстээ хүрэтэр шиидхэгдэхэ арганьгүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй, нүхэдүүд. Гэбэшье мүнөө байгаа ресурснуудаа, арга боломжоёо элсүүлэн, нютаг нютагайнгаа эдэбхи үүсхэлдэ түшэглэн, мүнөөшье ехэхэн юумэ хэжэ шадаха байналди.

Олонациональна Россиин Федерациин коммунистнууд, ажалшад партиин XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэжэ, агуу ехэ социалис эсэгэ оронойнгоо дам саашанхи дэбжэлтэдэ нэрэ түрэдөө хүрэмөөр хубитаяа оруулхадань этигэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлхыемни зүбшөөгыт.

Нүхэдүүд! Манай гайхамшаг һайхан городто ажаһуудаг, ажалладаг байһаараа москвагайхид — бидэнэр бүгэдөөрөө омогорхожо ябагшабди. Совет Социалис Республиканудай Союзай ниислэл хотые бүри болбосон, бүри гоё болгохо гэһэн оролдолго—партиин саг үргэлжын оролдолгонуудай нэгэниинь болоно.

ВКП (б)-гэй ЦК ба СССР-эй СНК Москвае шэнэдхэн һэльбэхэ генеральна түсэб бүри 1935 ондо баталһан юм. Тэрэмнай түүхэ соо анха түрүүшын, тиимэ ехэ хэмжээнэй социальна ба город барилгын документ болоһон байгаа. Хойшонхи жэлнүүдтэ тодорхойлогдоһон, нэмэгдэһэн шэнэ түсэбэй ёһоор, ородой үни холын ниислэл хотын түхэл шарайнь горитойгоор хубилба. Совет засагай он жэлнүүдтэ Москвагай зоной тоо дүрбэ дахин шахуу олошоржо, мүнөө үедэ 7 миллион гаран хүн бо-лоод байнхай. Мүн баһа энэ үе соо городой гэр байрын фонд зургаа дахин шахуу ехэ болобо. Промышленна продукци гаргалга 100 дахинһаа үлүүгээр дээшэлбэ. Үзэмжэтэ һайхан проспект ба харгынууд гаргагдаа. Эрхим һайн гэр байранууд баригдаа. Метрогой 80 станци баригдаа. Бодото дээрээ Москва гээшэмнай мүнөөшье дэлхэйн эрхим ниислэлнүүдэй нэгэниинь болоод байнал.

Гэхэтэй хамта городой байдалай бүри орёо гэхэ гү, али эршэмтэй болоожо байһан дээрэһээ, улад зоной эрилтын дээшэлжэ байһан дээрэһээ шэнэ шиидхэбэринүүдые гаргаха хэрэгтэй болобо. Москвае таатай зохидоор түсэблэгдэһэн, мүнөө үеын архитектуратай, тон болбосон, ариг сэбэрэй талаар эрхим һайн жэшээтэ коммунис город болгохо гэһэн зорилго табинабди. Москвагай, тэрэниие тойрогшо ой модоной хамгаалхы бүһэлүүриин хүгжэлтын генеральна шэнэ түсэбэй гол бүлэгүүдые партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет һая баталһан байна. Газетэнүүдтэ үсэгэлдэр толилогдоһон энэ түсэб 1985—1990 онуудай ба бүришье холын үеые хараада абаһан байна гээшэ.

Уран һайханай талаар ухаантай һайнаар баригдаһан, хүн зоной ажаһуухада зохид город болохоор —тиимээр Москвае шэнэдхэн һэльбэхэ хэрэгтэй гэжэ архитекторнүүдтэй хөөрэлдэхэ зуураа, Совет засагай түрүүшын жэлнүүдэй үедэ В. И. Ленин нэгэтэ хэлэһэн юм. Ленинэй тэрэ заабари дүүргэлгэдэ генеральна шэнэ түсэб сохом зорюулагданхай, город бариха ажал хэрэгтээ эгээн лэ эрхим туйлалтануудые ашаглаха гэхэтэй хамта, Москвагай үни заяанай түхэл шэнжые эбдэхэгүй гэжэ тэрэ түсэбөөр хараалагдана. Ниислэл хотын предприятинуудай промышленна үйлэдбэриин хүсэ хоёр дахин ехэ болгохын хажуугаар ажалшадай ажаллаха, ажаһууха, амарха байдал нилээд һайжаруулха гэжэ тэрэ түсэбөөр хараалагдана.

Энэ түсэбөө бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэй. Ниислэл хотын хүгжэлтэдэ оромнай бүхыдөө хабаадалсаха. Гэбэшье москвагайхид өөһэдөө, городой партийна ба комсомолой эмхинүүд, профсоюзууд, Моссовет ба ниислэлэй райсоведүүд гол зорилгонуудые шиидхэхэ уялгатай ха юм. Мүн Бауманска районой коммунистнуудшье, бүхы ажалшадшье горитой хүдэлмэри хэхэ болоно.

Москвагайхид тэдэ зорилгонуудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ бэзэ гэжэ найданаб. Тиихэдээ районуудта, Моссоведтэ, республикын Верховно Соведтэ һунгаһан депутадуудайнгаа урда шанга эрилтэ табижа байгты гэжэ хэлэхэ байнаб, нүхэдүүд. Съездын шиидхэбэринүүдые, табан жэлэй даалгабаринуудые дүүргэхэ талаар ажалнай һунгагшадай саг үргэлжын хиналта доро байна гэжэ манай Соведүүд, манай депутадууд ходо мэдэжэ байг лэ. Энэнь ажал хэрэгтэ ехэ туһатай байха гэжэ лаб мэдэнэб.

Нүхэдүүд!-КПСС-эй XXIV съездын политическэ хараа шугамые бэелүүлхэ бодото хүдэлмэри ороной хүгжэлтын дотоодын асуудалнуудые шиидхэхэһээ гадна, мүн манай уласхоорондын политикада хабаададаг байна.

Советскэ Союзай гадаадын политика хадаа зориг түгэс, шууд сэхэ, ерээдүйн, холын хараатай уг зорилгонууд ба хараа бодолнуудые хараадаа абажа, мүнөөнэй асуудалнуудые шиидхэдэг шэнжэ шанартай юм гэжэ XXIV съезд үшөө дахин баталан гэршэлээ. Урдынхи мэтээр бидэнэр социализмын оронуудай хоорондохи хани харилсаае хүгжөөлгэдэ, дэлхэйн социалис байгуулалтые бэхижүүлгэдэ бүхы хэмжээгээр туһалжа байхабди. Урдынхи мэтээр бидэнэр залуу национально-демократическа гүрэнүүдтэйл империализмда эсэргүү хүдэлөөнэй бүхы хүсэнүүдтэй дайшалхы союз, хани барисаа бэхижүүлхэбди. Урдынхи мэтээр бидэнэр зээрхэг түримхэй ябуулгануудта эсэргүүсэжэ байхабди, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай түлөө, сэрэгэй бүлэглэлнүүдые, можонуудые аюулгүй байдалай хамтын гурим байгуулгаар һэргылхын түлөө тэмсэхэбди.

Съездын һүүлээр оройдоол хоёр һара үнгэрбэ. Гэбэшье гадаадын политическэ ажал ябуулгын бүхы гол шэглэлнүүдээр бидэнэр тодорхой алхамуудые хэжэ, урагшаа дабшаабди. Хэрбээ эгээн һүүлэй сагай үйлэ хэрэг тухай хэлэхэ болоо һаа, нэн түрүүн Арабай Нэгэдэмэл Республикатай хани барисаан, хани харилсаан тухай договорой баталагдаһаниие тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Совет орон ба түрүү үзэлтэй араб гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанууд нягта хани барисаагаараа, бэе бэеэ дэмжэлсэдэгээрээ, бэе бэеэ ойлголсодогоороо илгардаг юм. Энээниие тус договорой удхань элитээр тодорхойлно. Империализмда эсэргүү арадуудай фронтын жагсаалай бэхижэжэ байһанай үшөө нэгэ гэршэ мүн гэжэ бидэнэр энэ документые харанабди.

Тэрэшэлэн Советскэ Союзда Канадын премьер-министр Трюдо гэгшын айлшалһанай дүнгүүд тухай хэлэхэ хэрэгтэй. Зүбшэлдэжэ байха тухай совет-канадын протокол, урда тээнь СССР-тэ Франциин президент Помпиду гэгшын айлшалха үедэ гар табигдаһан совет-француз протокол шэнги, ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондо эдэбхитэй политическэ харилсаа байгуулха ехэ арга боломжонуудай бии байһаниие үнэмшэсэтэйгөөр харуулжа үгөө. Эб найрамдал тогтонижоруулгада, экономическа, научно-техническэ болон бусад холбоо байгуулгада мантай харилсаа байгуулагшадай ехээр һонирхохо бүринь, тиимэ арга боломжонууд бүри ехэ байха, тиин тэдэ арга боломжонуудые ашаглахань бүри хүнгэн болохо.

Энэ ушар мүн мүнөө үеын эгээн томо асуудал шиидхэхэ—буу зэбсэг түргөөр гаргалгые болюулха ябадалда бүрин хабаатай. Энээнэй тон шухала байһан тула энээндэ хабаатай хэдэ хэдэн асуудалнуудта тодорхойгоор тогтохыемни зүбшөөгыт.

Милитаризмда эсэргүү, буу зэбсэг хуряахын түлөө тэмсэл Ленинэй үе сатһаа хойшо Совет гүрэнэй гадаадын политическэ ажал ябуулгын таһаршагүй хубинь хододоо байһан юм. Энэ хараа шугамда манай орон, манай парти мүнөөшье үнэн сэхэ байһаар. Энээниие баталһан үшөө нэгэ гэршэ — XXIV съездын документнүүд болоно. Тэдээн соо бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряахын тула тодорхой зарим хэмжээнүүдые абаха, мүн тэрэнэй үндэһэ һуури байгуулгада шэглүүлэгдэһэн хэдэ хэдэн тодорхой дурадхалнууд найруулагданхай.

Совет гүрэн урдань иимэшүү дурадхалнуудые нэгэнтэ бэшэ табиһан байха, теэд эдэнь нүгөө талынхидаар абтаагүй ха юм. Энэ ушар хадаа буу зэбсэг хуряаха, капитализмын оршон байһан газарта, уласхоорондын байдалда империалис оронуудай бага бэшэ нүлөө үзүүлжэ байһан газарта буу зэбсэг гаргалгые хизаарлаха түсэбүүдэй бүтэшэгүй байһан тухай гэршэлнэ бэшэ гү? — гээд хэлэжэ болохо.

Буу зэбсэг хуряахын түлөө тэмсэл—орёо хэрэг байһаниинь ойлгосотой. Гадаадын политикын бусад олон асуудалнууд шэнги энэ асуудал тушаашье империалис хүсэнүүдэй нэтэрүү эсэргүүсэлтэтэй ушарха баатай болонобди. Тиибэ ябашье КПСС-эй XXIV съездын дурадхалнуудые бидэнэр идхалгын лозунг бэшэ, харин политическэ уг зорилго элирхэйлэн харуулһан ажал ябуулгын лозунг гэжэ тоолонобди. Эдэ уг зорилгые манай үе сагта туйлажа боломоор байна.

Иигэжэ асуудал табиха арга бидэндэ юун олгоноб? Нэн түрүүн дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй — социально-политическэшье, мүн сэрэгэйшье хүсэнүүдэй хубааралгын хубилалта.

Хэдэн жэлэй урдахана империалистнууд, нэн түрүүн Америкын империалистнууд, буу зэбсэг яралтайгаар гаргажа, дэлхэй дээрэхи байдалаа бэхижүүлхэ, нэгэн доро СССР-эй, социализмын бусад оронуудай экономикые һуладуулха, амгалан байгуулалтымнай түсэбүүдые таһалдуулха гэжэ үнэнтөөр найдажа байгаа. Мүнөө манай дайсадай энэ найдабариин бүтэхэгүй байһаниинь лаб эли болоо. Социализм болбол бэеэ найдамтайгаар хамгаалжашье, экономикоёо хүгжөөжэшье шадаха хүсэтэй гэжэ мүнөө бүгэдөөрэн харана. Зүгөөр бэеэ хамгаалха ехэ гаргаша хэзүү һаа, манай ажахы бүри түргөөр урагшаа дабшаха байгаа бшуу.

Нүгөө талаһаа, империалистнууд, тэрэ тоодо эгээн баян капиталис орон болохо Америкын Холбоото Штадууд, буу зэбсэг хизаарлашагүйгөөр гаргалгын экономическа, политическэ муу хойшолонгуудые бэе дээрээ үзэжэ байна. Туйлай ехэ сэрэгэй гаргаша капиталис оронуудта мүнгэнэй саг үргэлжэ үнэгүйдэхэ ябадал һүжэрөөнэ, валютно-финансова саг үргэлжын кризис ушаруулна, дотоодын хурсадажа байһан асуудалнуудые шиидхэлгые хүндэдхэнэ.

Нэгэн доро милитаризмын, ээрхэг түримхэй ябуулгын политикада ажалшадай дураа гуталга ехэ болоно. США-да дайнда эсэргүү хүдэлөөн олониитын шэнжэтэй болоожо байна, правительствые горитойхоноор баадхан һүрдөөнэ, мүн НАТО-гой бусад оронуудта сэрэгэй гаргашын ургалтада эсэргүүсэлтэ ехэ болоно. Энээнэй эсэстэ баруун гүрэнүүдэй хүтэлбэрилхы зарим бүлэгүүдэй дундашье буу зэбсэг түргөөр гаргалга арсашагүй һайн юумэн гэжэ харагдахаяа болижо байна. Эдэ бүгэдэ хадаа буу зэбсэг яралтайгаар гаргалгада эсэргүүсэдэг социалис, мүн эб найрамдалда дуратай бусад оронуудай тэмсэлые зарим тэдыгээр хүнгэдхэнэ бшуу. Иимэ тэмсэл урдынхиһаа улам бүтэсэтэй хэрэг болоожо байнхай.

Иимэ оршон байдалда стратегическэ зэбсэг хизаарлаха тухай совет-американ хэлсээнэй удха шанарай ехэ болоожо байһаниинь дамжаггүй. Энэ асуудал болохотойгоор шиидхэгдэбэл, манай һанамжаар, хоёр оронуудай арадуудай аша туһада, бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлхэ зорилгодо таараха һэн.

Эдэ хэлсээнүүдэй амжалта туйлахын шиидхэхы нүхэсэл гэхэдэ, хоёр талын аюулгүй байдалай адли гурим наринаар сахиха, нүгөө талынхидаа хэрэглэжэ, ямар нэгэн булюу байдал оложо абаха һэдэлгэһээ арсаха ябадал болоно гэжэ би хэлэһэн байгааб.

Тиимэ дээрэһээ Холбоото Штадуудай правительство зохихо хараа бодол баримталха бэзэ гэжэ найдаха хүсэл бии.

Аюулгүй байдалай адли тэгшэ гурим Вашингтоншье үгөөрөө мэдэрдэг. Харин хэрэг дээрэ болоходо, Америкын тала тэрэниие шууд сэхээр бэелүүлгэдэ бэеэ баадхажа шададаггүй юм. Жэшээлхэдэ, Холбоото Штадуудта совет ороной бэеэ хамгаалха түсэб тушаа саг үргэлжэ, илангаяа Вашингтондо ээлжээтэ сэрэгэй бюджет баталхынгаа урда тээ, шууяа гаргадаг байна. Тиихэдээ бэеэ хамгаалха хүсэеэ бэхижүүлхын тула манай баталдаг хэмжээнүүдые «урбалта», хэлсээнэй амжалтада сэхэ тохёолдоһон аюул шэнгээр харуулдаг юм. Хэрбээ Америкын правительствын өөрөө хэлсээнэй болоожо байһан сагай туршада стратегическэ хүсэнүүдые бүри ехэ болгохо тушаа хэдэ хэдэн томо шиидхэбэринүүдые абаад байхадань, баталагдаһан түсэбһөө манай арсаха ямар эшэ үндэһэ Вашингтон хүлеэнэб? гэһэн асуулта гарана. Өөрынгөө ябуулгые, мүн нүгөө талын ябуулгые сэгнэхэдээ, хоёр ондоо хэмжүүр абаха, хоёр ондоогоор хандаха ябадалһаа үни хада арсалтай байгаа.

Тиин энэ ушар гансашье ракетэнүүдтэ хабаатай бэшэ юм. США-гай пропагандын машина Совет ороной Далайн-Сэрэгэй флот тушаа бүхэли кампани дэлгэрүүлһэн байна. Дундада далайда, Индиин далайда, мүн бусад далайнуудта манай корабльнуудай бии болоһо Вашингтондо тэрэниие аюултай гэжэ харана. Теэд тиихэ зуураа тэдэнэй зургаадахи флот Дундада далайда. Советскэ Союзай хилэ харин долоодохи флодынь Хиндиин ба Индохитадай эрье шадар саг үргэлжэ байхадаа, юрын ябадал, тиимэл байха ёһотой гэжэ американ политигууд тоолоно.

Агууехэ гүрэнүүдэй сэрэгэй флотуудай өөрынгөө эрьеһээ [illegible] луур тамаржа ябадаг ушарые [illegible] нэр зохисотой гэжэ хэзээдэшье тоолоогүйбди, тоолоношьегүйбди. Бидэнэр энэ асуудалые [illegible] хэхээр бэлэмди, теэд [illegible] дэгэй ёһоор, адли тэгшэ [illegible] үндэһөөр шиидхэхэ ёһотойбди.

Иимэ ёһо гуримай үндэһөөр [illegible] шье дурадхалнуудые зүбшэ[illegible] Советскэ Союз бэлэн байна. Би[illegible] нэр өөһэдынгөө талаһаа съезд[illegible] рэ хэдэ хэдэн үүсхэл гаргаа [illegible] гэбэл — олониитые хюдаха бүх[illegible] янзын буу зэбсэг хуряаха ту[illegible] гүрэнүүдэй сэрэгэй бюджед[illegible] хороохо тухай, ядерна буу зэбсэг туршалгые бүрин хорихо тух[illegible] рэшэлэн ядерна буу зэбсэгтэй та[illegible]бан гүрэн — Советскэ Союз, [illegible] дай Арадай Республика, Холбоото Штадууд, Англи ба Францин [illegible] ференци зарлаха дурадхал ор[illegible] һэмди. Эдэ дурадхалнуудтаа [illegible] хүлеэнэбди. Тэрэниие мүн [illegible] олониитэ хүлеэнэ.

Европодо зэбсэгтэ хүсэ[illegible] буу зэбсэг хороохо тухай [illegible] манай оруулһан дурадхал[illegible] тоодо бии гэжэ таанад мэдэнэ[illegible] хадаа томо, бэеэ даанхай асуудал юм. Тэрээн тушаа бидэнэр, [illegible] союзнигууд зохихо һанамжаа [illegible] гэнтэ бэшэ хэлээ һэн. Энэ[illegible] шиидхэлгэдэхи замай бодото [illegible] дүнгүүд Европо түби дээрэхи [illegible]га байдал һуларуулгада, бата [illegible] эб найрамдалда ехэ удха шанартай байха һэн. Энэ асуудалаар Советскэ Союзай хараа бодол бару[illegible] олонхи оронуудта мэдэжэ [illegible] холтойгоор угтагдаа гэжэ [illegible]гаар тэмдэглэжэ болоно. Мүн [illegible] сабондо һаяхан болоһон НАТО-[illegible] сесси энэ асуудалаар һони[illegible] баатай болоо. Гэбэшье тодорхо[illegible] рюу манда үгтөөгүй. Бидэнэ[illegible] асуудал табижа үргэлжэлһ[illegible] най дурадхал гансал харин [illegible] тэ хүсэнүүдтэ хабаатай гү, али [illegible] национальна зэбсэгтэ хүсэн[illegible] хараада абана гү? Энээндэ [illegible] ингэжэ харюусаха байгаабди [illegible] лайень зүбшэн хэлсэхээр бэлэ[illegible] Эдэ бүхы шухала асуудалнуу[illegible] зохихо анхарал хандуулхаар [illegible] мди гэжэ бидэнэр өөрынгөө тала[illegible] үшөө дахин гэршэлэн хэлэнэ[illegible] Манай союзнигуудтай нягта [illegible] саатайгаар хэрэгээ эрхилхэ [illegible] мнай ойлгосотой.

Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдтэ үнэн сэхэ КПСС Центральна Комитет, Советскэ [illegible]вительство совет арадай тэ[illegible] амгалан ажалай бүхы эрхэ [illegible]сэл хангалгада, дэлхэй дээрэ [illegible]дэ ниитын эб найрамдалай [illegible] һуури бэхижүүлгэдэ шэглүү[illegible]һэн гадаадын политикые шууд [illegible]хээр, эдэбхитэйгээр саашада[illegible] ябуулжа байха гэжэ Таанадые [illegible] дуулхыемни зүбшөөгыт, нүхэд[illegible] Энэ хадаа Ленинэй гадаадын [illegible]тическэ хараа шугам мүн, тиин [illegible] дэнэр тэрэниие шууд сэхээр [illegible] лүүлхэбди!

Хүндэтэ нүхэдүүд! Болохоёо [illegible] һан һунгалтада таанар, Москва[illegible] родой Бауманска районой һун[illegible] шад, бүхы совет һунгагшад [illegible] коммунистнуудай ба партийн[illegible] хүнүүдэй нэгэдэлэй депутаду[illegible] кандидадуудаар дэбжүүлэг[illegible] тус тус хүнэй түлөө дууга[illegible] хэһөө гадна, энэ нэгэдэлэй поли[illegible]ческэ түсэбэй түлөө дуугаа [illegible] байнат. Партиин XXIV съезд[illegible] шиидхэбэринүүд, манай ороно[illegible] хүсые саашадань бэхижүүлхэ, [illegible]вет арадай ажаһуудал ба [illegible] культурые һайжаруулха, совет [illegible]ществые саашадань жагсаан [illegible] жүүлхэ, социалис демократиие [illegible] жөөхэ, эб найрамдал ба улас[illegible]рондын аюулгүй байдалай түл[illegible] тэмсэхэ тодорхой хараа шуган [illegible]раалһан съездын шиидхэбэри[illegible] энэ түсэбэй үндэһэ һуури боло[illegible] Һунгалта манай партиин хараа [illegible]гамые бүгэдэ арадай һайш[illegible] байһые бүрин хүсэдөөр хару[illegible] байһандань этигэжэ байһанаа [illegible] дүүлхыемни зүбшөөгыт.

Үгынгөө түгэсхэлдэ этигэл [illegible] дабари үзүүлһэнайтнай түлөө та[illegible]надта үшөө дахин баяр хүрг[illegible] Саашадаашье, бүхы ажалша [illegible] найнгаа туршада ябаһандал, би к[illegible]мунизмын хэрэгтэ, арадай хэрэ[illegible] бүхы хүсэеэ үгэжэ байхаб. Нама[illegible] коммунистда, ондоо уялга, о[illegible] уг зорилго үгы, байха ёһогүй.

Партиин ба арадай эбдэршэ[illegible] нэгэдэл мандаха болтогой!

Манай агуу ехэ Социалис [illegible] орон мандаха болтогой!

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найр[illegible] мандаха болтогой!

Коммунизм мандаха болтого[illegible]

(Нүхэр Л. И. Брежневэй үгэ [illegible] анхаралтайгаар шагнагдажа, нэрэ[illegible]мэ, үни удаан үргэлжэлһэн ал[illegible] ташалгаар угтагдаа).

***

Һунгагшадтай нүхэр Л. И. Бре[illegible]невэй уулзалга парти арад хоё[illegible] эбдэршэгүй нэгэдэлэй, манай па[illegible]тиин дотоодын ба гадаадын [illegible]тикые түб хотын ажалшадай нэ[illegible] һаналтайгаар дэмжэжэ байһан[illegible] КПСС-эй XXIV съездын түүх[illegible] шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын[illegible]ла москвагайхидай халуун эр[illegible] зэлгэ гаргажа байһанай эли [illegible] гэршэ болоо.

(ТАСС).

БИДЭ ЗАСАГАА БАРИДАГБДИ

Улаан-Удын авиационно заводто …т хүдэлдэг нүхэдни дүрбэн жэ… саана намайе ниислэл хотын… ажалшадай депутадуудай Со…дэй депутадаар һунгаа һэн. …мэ ехэ этигэл найдабарида хүр…эн хорин залуу депутадай нэ…ниинь байгааб. Соведүүдэй бэе…лдэг үүргэ, уялга, ажалайнь …идхэл тухай тиихэдэ хүсэд …охогүй байгаа һэмби. Горсо…эй сессидэ ошожо, бусад депу…дтай танилсахадам, олон…нь намда адли юрын ажалша …нүүд байгаа. Мүн партиин, …фсоюзай, комсомолой ба бусад …тын эмхинүүдэй ажал ябуу…шад, соёлой, арадай гэгээрэлэй …ануудай түлөөлэгшэд, фабри… заводуудай ба городой бусад …дприятинуудай хүдэлмэришэд … мэтэ элдэб янзын ажалтай, тушаалтай нүхэдһөө горсоведнай бүридэдэг байба. Тэдэнэй дунда ажалай суута түрүүшүүл, медицинын, искусствын хүдэлмэрилэгшэдһөө эхилээд, республикын мэдээжэ хүтэлбэрилэгшэд хүрэтэр харахадаа, засаг түрынгөө асуудалнуудые тэдэнэй адли эрхэтэйгээр зүбшэн хэлсэдэг, эрхим хүдэлмэришэдөө эльгээжэ, тэдээгээр дамжуулан, засагаа хүтэлдэг байһые нюдөөрөө хараа һэм. Тиимэ болохоороо, Совет засагнай арад зонтоёо тон нягта холбоотой, ажабайдалай бүхы асуудалнуудые һайн мэдэдэг, саг соонь шиидхэдэг байна.

Сессинүүд, горсоведэй саг үргэлжын комиссинууд дээрэ харгададаг асуудалнууд городто ажаһуудаг хүн бүхэнэй ажабайдалда ехэ удха шанартай юм. Тиимэһээ тэдэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ депутадууд харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, сессинүүд дээрэ депутат бүхэнэй һанамжаяа хэлэхэ арга олгогдодог. Би залуушуулай комиссиин гэшүүн байгааб. Тэдэнэй һуралсал, амаралта, ажаһуудал, мэргэжэлээ дээшэлүүлгэдэ хабаатай янза бүриин асуудалнуудые шиидхэдэгбди. Манай комиссиин гэшүүд предприятинууд, эмхи зургаанууд, һургуулинууд болон гэр байраар ябажа һонирходог, тэдэнэй хүдэлдэг, ажаһуудаг газарнуудтань залуушуулай хэрэг ямараар табигданхайб гэжэ һонирходог байгаа. Жэшээнь, Улаан-Удын «Электромашина» заводто залуушуулай асуудалнуудта тон анхаралтайгаар хандана. Эндэ хүнүүдэй ажалһаа гаража ошолго бусад предприятинуудайхиһаа һураггүй үсөөн. Юундэб гэхэдэ, заводой дирекци залуушуулайнгаа байдалые һайн мэдэдэг, асуудалнуудай гарахада дары шиидхэдэг байна. Харин шэлэй заводто, ЛВРЗ-дэ, локомотивна деподо ерэһэн залуу хүдэлмэришэд үни болонгүй гаража ошохоёо һанадаг. Яахадаа тиигэнэб? Эдэ предприятинуудай партийна, профсоюзай, комсомолой эмхинүүд ажаллахаяа ороһон шэнэ хүнүүдэй байдал ба эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэйнь дары танилсадаггүй байна бшуу. Эдэ дутуу дунданууды усадхахын тула манай горсоведэй залуушуулай комисси горитой хүдэлмэри ябуулаа. Депутадуудайнгаа иигэжэ оролдохые харахадаа, һунгамалнуудтаа ажалшад найдал ехэтэй болодог, урмашадаг, бүхы ажал хэрэгүүдыень дэмжэдэг байна. Арад засаг хоёрой, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй хоорондохи бата холбооной уг удхань нилээд олон иимэ хэрэгүүдһээ бүридэдэг гээшэ.

Мүнөөнэй һунгуулиин кампани КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ урялтайгаар бүхы орон дотор үнгэржэ байна. Энэ үе соо совет хүнүүдэй политическэ эдэбхинь бүри ехэ болоо, эдэнэр Коммунис партияа, тэрэнэй Ленинскэ Центральна Комитедые тойрожо бүри нягтаар жагсаа, һунгалтын бэлэдхэл Дүримдэ таарууагаар, тогтоогдоһон болзорнууд соогоо үнгэрөө.

Манай заводой коллектив намайе горсоведэй депутадта кандидадаар хоёрдохёо дэбжүүлбэ. Өөрынгөө округой һунгагшадтай уулзахадамни, намдаа хэдэн захяа хэлээ. Энээнэй урда тээ һунгагшадни авиазаводойнгоо тосхонииe болбосон сэбэр, үргэлжэ сэсэрлиг соо умбанхай болгохо хэрэгтэ туһалхые гуйгаа. Энэ захяаень дүүргэхын тула горсоведэй тусхай тогтоол гаргуулһан байнаб. Тиигэжэ олониитын, предприятиингаа хүсөөр яһала ехэ юумэ хээбди. Мүнөө минии һунгагдаха округой хүн зоной хахадынь өөһэдын модон гэрнүүдтэ һуудаг юм. Тэдэнэр район дотороо шэнэ түхэлэй, олон дабхар гэрнүүдые барюулхын тула оролдоорой гээ. Энэнь нилээд харюусалгатай захяа. Тиигэбэшье тэдэниие бэелүүлхын тула оролдохоб гэжэ үгэеэ үгөөб. Юундэб гэхэдэ, хотын ажалшадай депутадуудай Совет арадай һунгамалнуудай дурадхалые хараадаа абажа, ерээдүйдэ хэгдэхэ ажал хэрэгүүдые түсэблэдэг шуу. Тиин арадай засаг байһанаа харуулдаг, тэдэнэй эрилтые дүүргэхэ гэжэ оролдодог.

Манай горсоведэй жэшээ дээрэһээ бүхы Совет оронойнгоо засаг түрын ажал хүдэлмэриие, бүридэлыень мэдэхээр байдаг: депутадуудай дунда КПСС-эй ба ВЛКСМ-эй гэшүүд, партийнабэшэ хүнүүд Конституци дотор хараалагдаһанай ёһоор түлөөлэгдэдэг, хотодо ажаһуудаг үндэһэ яһатан бүхэнэй шахуу түлөөлэгшэд бии байдаг. Ородууд, буряадууд, украинецууд, татарнууд, еврейнүүд, мүн бусад яһанай хүнүүд булта адли эрхэтэйгээр, нэгэн һаналтайгаар гүрэн түрын, арад зонойнгоо шухала хэрэгүүдые шиидхэжэ байдагбди. Энэ хадаа совет демократиин эгээн ехэ туйлалта, социалис гүрэнэймнай онсо шэнжэ болоно. Совет ороной эрхэтэн бүхэн засаг түрынгөө дээдын зургаанда һунгагдаха эрхэтэй.

Иишье депутат болоһондоо омогорхожо ябадагби.

Г. ГАРМАЕВ,
авиационно заводой хүдэлмэришэн, Улаан-Удын городской Соведэй депутат.

ПАРТИМНАЙ УРЯАЛНА

…оммунист болон партийнабэшэ …үүдэй эбдэршэгүй бата нэгэдэл …й һунгалта бүхэндэ һанан бо…, Эхэ оронойнгоо саашанхи …алтын түлөө дуугаа үгэдэгби. …э һунгалта олон һанал бодол …үлнэ. Арадай ажахые хүгжөө…талаар шэнэ шата хараалһан …тиин XXIV съездын һаяшаг …роэд байһан үедэ РСФСР-эй, …убликынгаа дээдын, нютагай …г түрын органуудта түлөөлэг…ее һунгажа байнабди.

…овет арадай шиидхэхэ ээлжээ…орилгонууд ехэ. Ниитын үйлэд…иин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, …лай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, бии …аа арга боломжонуудаа эли…эн хэрэглэхые партимнай да…а уряалба.

…осква, Ленинградай предприя…удай хүдэлмэришэдэй ажахые … саашань хүгжөөхэ зорилго …алтатайгаар шиидхэхэ хараа …тодорхойлжо, табан жэлэй тү…шын 1971 оной түсэбые бол…һоонь урид дүүргэхэ уялга аба… юм. Республикымнай ажалшад …нэй үүсхэлые дэмжээд, урдань …һан уялгаяа хаража үзөөд, тэ…э шэнэлһэн байна. Эдэ шэнэ …ануд республикымнай хэб…э һаяхан толилогдоо.

…жалай бүтээсые дээшэлүүлһэ… ашаар национальна доходой …лтые 80—85 процентээр хан… тухай съезд дээрэ заагдаа. …мышленна түрүү коллективүүд …дбэриин эмхидхэл һайжаруул… шэнэ техникэ хэрэглэхэ, тиигэ… ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ, … жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ хараалба.

Манайшье коллектив табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ ямар арга боломжын бии байһые элирүүлэ. Бидэнэр, хүдэлмэришэд, заводой экономистнууд, технологууд, мастернуудай туһаламжаар үдэрэй даабариие хэдэн минутаар, һарын даабариие хэдэн үдэрөөр уридшалан дүүргэжэ болохые наринаар тооложо үзөөбди. Би өөрынгөө табан жэлэй даабариие 4 жэл соо дүүргэжэ шадахаб гэжэ лаблабаб. Өөрынгөө ажалые зүбөөр эмхидхэһэнэй, продукциин шанар һайжаруулһанай, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар даабаряа 4 жэл соо дүүргэжэ болохо байбаб.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын тула шэнэ инструмент, онол арга хэрэглэжэ эхилээб. Үлүү ябадал гаргахагүйн, сагаа дэмы гээхэгүйн тула хэрэгтэй болохо зэр зэмсэг, материалаа эртээнһээ бэлдэнэб. Тэдэнээ таарууу зохид газарта бэлдэн хадагалнаб. Тиигэжэ ажалай минута, час бүхэн ашагтайгаар хэрэглэгдэнэ ха юм.

Кран бүтээлгын цехэй коллектив минута бүхэниие зүбөөр хэрэглэхэ гэжэ оролдон, жэлэй үнгэрһэн таба һарын даабариһаа гадуур 10 тоннын ашаа үргэхэ хоёр автокран бүтээһэн байна. Жэгдэ һайнаар хүдэлдэг болообди. Тиигэжэ техническэ дэбжэлтэ туйлаха үндэһэ һуури байгуулагдажа байна.

Коммунис парти, Совет правительство арад зоной материальна байдал һайжаруулха асуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулна. 1971—1975 онуудай хугасаада хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин хүлһэн 20—22 процентээр дээшэлхэ. Совет арадай шэнэ гэрнүүдтэ нүүн орожо түбхинэхын тула 565—575 миллион дүрбэлжэн метр байрын талмай ашаглалгада тушаагдаха. Олон үхибүүдтэй бүлэнүүдтэ тэдхэмжэ үгтэхэ, техникум, институдта һурагшадай стипенди дээшэлхэ. Үшөө олон хүнгэлэлтэ, туһаламжа үзүүлхээр хараалагдана.

Манай ажабайдалай улам һайжархын, партиин хараалһан табан жэлэй түсэбые дүүргэжэ, оронойнгоо экономико хүгжөөхын тула үнэн сэхээр ажаллаха, хамтын баялиг арьбадхаха хэрэгтэй. Хүдэлмэришэн анги парти, правительствынгаа политикые ходо дэмжэдэг, һайшаадаг гээшэ. Коммунис парти, Совет правительство арад зоной байдал һайжаруулха хэрэгтэ өөһэдынгөө ажал ябуулга зорюулдаг, тэдэнэй ажал үндэрөөр сэгнэгдэдэг.

Үнгэрһэн табан жэлэй түсэбые дүүргэхэ хэрэгтэ туһа нэмэреэ оруулһан ажалай түрүүшүүл Эхэ оронойнгоо орден, медальнуудта хүртэбэ. Тэрэ тоодо бишье «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдааб.

Парти, правительствынгаа политикын, шэнэ табан жэлэй түсэбэй амжалтатайгаар дүүргэгдэхын түлөө би энэ һунгалтада дуугаа үгэнэб.

Д. СЕЛЬВЕРОВ,
«Электромашина» заводой үрэмдэгшэ.

ГАХАЙН МЯХАНАЙ ФАБРИКА

Калининска областиин «Заволжский» совхоздо мал ажалай мантан томо комплекс баригдаа. Тэндэһээ жэл соо дунда зэргээр 4,5 мянган тонно гахайн мяха абажа болохо. Тус фабрикада нэгэ доро мянган гахай шахагдадаг байна. Фабрикын бүхы хүдэлмэри оньһожоруулагданхай. Нэгэ оператор хамта дээрээ 2 мянган гахай харууһалжа үрдинэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: гахайшадай бригадир А. Павлова (зүүн гарһаа), совхозой главна ветврач А. Бирюков, оператор Н. Филиппова гахай шахадаг цехүүдэй нэгэн соо. Оператор А. Шведова тэжээлэй цехые хүдэлгэдэг оньһон түхеэрэлгын дэргэдэ.

АПН-эй фото.

МНРП-гэй XVI СЪЕЗД ДҮҮРЭБЭ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС) МНРП-гэй XVI съездын түгэсхэлэй заседани июниин 11-дэ болобо. МНРП-гэй XVI съездын тогтоолые, 1971—1975 онуудта МНР-эй арадай ажахы болон соёлые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдые делегадууд үндэр дуугаар баталан абаа. Партиин Уставта зарим хубилалтануудые оруулха тухай тогтоол мүн лэ бүгэдын дуугаар абтаа. МНРП-гэй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэл баталагдаба.

Тэрэшэлэн съезд иимэ документнүүдые баталан абаа: «Индохитадай арадуудай үнэн зүб хэрэг илан мандаха. МНРП-гэй XVI съездын мэдүүлгэ», «Араб арадуудай тэмсэлые дэмжэһэн МНРП-гэй XVI съездын мэдүүлгэ».

Нүхэр Ю. Цеденбал түгэсхэлэй үгэ хэлэжэ, МНРП-гэй ЦК-гай болон МНРП-гэй Центральна шалгалтын комиссиин һунгагдаһан тухай мэдээсэбэ.

• • •

Партиин XVI съездын һунгаһан МНРП-гэй ЦК-гай пленум июниин 11-дэ боложо, МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрое һунгаа. Ц. Дугэрсүрэн, Н. Жагварал, С. Лувсан, Д. Майдар, Д. Моломжамц, Ж. Самбу, Ю. Цеденбал Политбюрогой составта оробо. МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидадуудаар Н. Лувсанравдан, Б. Лхамсурэн гэгшэд һунгагдаһан байна.

МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретаряар Ю. Цеденбал, МНРП-гэй ЦК-гай секретарьнуудаар—Ц. Дугэрсүрэн, Н. Жагварал, Д. Моломжамц, Б. Лхамсурэн һунгагдаа.

МНРП-гэй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна хиналтын комиссиин түрүүлэгшээр Н. Лувсанравдан һунгагдаба.

МИНИИ ОМОГОРХОЛ

Би мүнөө жэл арбан наймаяа …үүрэн хүсэжэ, арад зонойнгоо …бжүүлһэн ажалай баатарнуу…й түлөө дуугаа үгэхэ болоһон…оо ехэ баяртай байнаб.

Түрэһэн үдэрыем тэмдэглэхэеэ …үхэдни суглархадаа, эгээн ту…рүүн: «Света, һунгаха эрхэтэй …олобош, амаршалнабди!» — гэ…э байжа хэлээ бэлэй. Тэрээнһээ …рда тээ хүнэй түлөө дуугаа …гэхэ гээшын удха шанар балай …йлгодогшьегүй байгааб. Харин …рэ «һунгаха эрхэтэй болобош» …һэн үгэ ойндомни орожо, яаха…а гоё байха юм ааб гэжэ һана…аг болоо һэм.

Нёдондо Улаан-Удын 1-дэхи …унда һургуули дүүргээд, Ново…ибирскын худалдаа наймаанай …нститудта орохын түлөө бэлэд…элэй курсда һуража байнаб. Бүхы совет хүнүүдтэй адли эр…тэй болообоб гэжэ һанахада зо…д байна. Ажабайдалдаа ямар …эгэн томоотой болоһон янзатайб. Арбан найма наһа хүсэжэ, һунгаха эрхэеэ эдлэхэ золтой байбаб. Үйлэдбэриин түрүүшүүл, ажалаараа алдаршаһан хүнүүдэй түлөө дуугаа үгэхэ болоһондоо омгорхоноб.

РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат Светлана Васильевна Клобукова, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар нэрлэгдэһэн Р. Ц. Дандарова болон бусадай намтартай танилсабаб. Иимэ хүнүүдэй түлөө түрүүшынхиеэ һунгахамни.

С. ПОСМЕТНАЯ.

ФРУНЗЕ ХОТО ОШОХОНЬ

Хэжэнгын аймагай Загататын совхозой хонишон Базаржаб Хайдапов залуу хонишодой Бүхэсоюзна 2-дохи слётто хабаадалсахаяа Фрунзе город ошохо болобо.

Ахалагша хонишон Л. Ц. Дамшиноватай хэдэн жэлэй турша соо хони харахa зуураа, Базаржаб өөрыгөө гансал һайн талаhaa харуулаа. Тэдэнэр һүүлэй жэлнүүдтэ 100 эхэ хонинһоо 100 хурьга абана, нэгэ толгойһоо 4 килограмм нооһо хайшална.

Хэжэнгэ тосхондо аймагай залуу хонишодой 1-дэхи слёт һая үнгэрөө. Хонишодой дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүн гаргахада, Базаржаб бусадһаа шалгараа. Аймагайнгаа түрүү хонишодой нэгэн, комсомолец Базаржаб Хайдаповые слёдто сугларагшад залуу хонишодой Бүхэсоюзна 2-дохи слёдто хабаадалсыень Фрунзе хото эльгээхэ шиидхэлсээ.

Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

БИРМЫН ҺОНИН

НЕФТИИН БАЯЛИГУУД НЮУСАЯА НЭЭНЭ

...Хуушарһан бишыхан пароход Иравади мүрэн дээрэхи Чауку хотодо дүтэлбэ. Гэнтэ буудаг эндэхи боро хараанай хүшэгэ сүмэлэн, эрьеын галнууд ялалзаба. Палуба дээрэ байһан үбгэн таряашан хоёр гараа наманшалуулан хабсаргажа, тэрэ эрье руу харан, доро дохибо.

— Эй, үбгэжөөл, эндүүрээл хат. Мүнөөдэр мүргэлэй үдэр бэшэ бшуу. Эдэшни нефтиин бахануудай дээрэхи галнууд гэжэ ойлгыт,— гээд хүдэлмэришэдэй үмдэдэг хүхэ хубсаһатай залуу хүбүүн миһэрбэ. Иравади мүрэнэй баруун эрьеэр үшөөл шэнэ шанэ галнууд одо мүшэдтэл олон болон миралзана.

Бирмын ажабайдал һүүлэй жэлнүүдтэ гайхалтай түргэн хубилна. Анхандаа англиинхидай мэдэлдэ байһан нефть олзоборилгын ажахынууд 1963 ондо Революционно союзай шиидхэбэрээр гүрэнэй хиналтада абтаа һэн. Тэрэ гэһээр тэдэ ажахынууд гай гарзатай бэшэ, харин олзо оршотой болонхой. Эдэ жэлнүүдэй туршада «хара алта» олзоборилго орон дотор айхабтар ургаа. Өөһэдынгөө хэрэглэмжэ хангахаһаа гадна, 200 миллион джа хариин валюта тэрэнэй ашаар алмагдана бшуу. Социалис оронуудай мэргэжэлтэдэй туһаламжаар нефтеэр баян шэнэ шэнэ районууд нээгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Бенгалиин хүзүүбшэ шадархи «хара алтанай» баялигтай шэнэ районииe онсолон тэмдэглэмээр.

КАПИТАЛИСБЭШЭ ЗАМААР

Оройдоол жараад оной урда Бирмэ хадааһанһаа эхилээд, юрын зүүн хүрэтэр хилын саанаһаа асардаг байгаа юм. Имагтал 1962 ондо Революционно Соведэй засаг гартаа абаһанай удаа оронойнгоо промышленность хүгжөөхэ тухай тодорхойгоор хөөрэлдэжэ эхилһэн. Тиихэдэл хариинхидай ба нютагай хэтэрмэ баяшуулай зарим предприятинууд гүрэнэй мэдэлдэ абтаа бэлэй.

Революционно Соведэй эриз шууд хэмжээ абаһанай ашаар Бирмэ промышленностьда һомолдог мүнгэ зөөриеэ юпэн жэлэй турша соо 26 дахин дээшэлүүлжэ шадаа. Ороной промышленна предприятинуудай 80 процентые гүрэнэй сектор эзэлнэ. Промышленностиин шэнэ һалбаринууд байгуулагдаа. Автомашина, трактор, транзисторна приёмнигуудые хабсаргадаг заводууд баригдаа. Минеральна үтэгжүүлгэ болон барилгын материалнуудай заводууд, бүд нэхэлгын, модо болбосоруулгын, саарһанай фабриканууд ашаглалгада үгтөө.

«Социалис демократи, социалис экономико манай ороной, арадаймнай хэрэглэмжэ хангаха эрилтэдэ илангаяа таарана» гэжэ Рангун хотын «Гардиан» газетэ бэшэнэ. «Социализмда шэлжэхэ Бирмын зам» гэһэн Ревсоведэй программа соо капиталисбэшэ замаар хүгжэхэ тухай онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

Бирмын экономическа талаараа хүгжэхэ 20 жэлэй холын хараата түсэбүүд тушаа Директивэнүүд һаяхан эндэ толилогдоо. Директивэнүүд Ревсоведэй программа соо тодорхойлогдоһон, экономическа политикын гол ёһонуудые баталхаһаа гадна, ороной промышленностиин, хүдөө ажахын саашадаа хүгжэлгын, мүн арад зоной ажаһуудалай һайжаралгын замуудые хараална.

КООПЕРАТИВНА ШЭНЭ ТҮСЭБ

3—5 жэлэй хугасаа соо бэелүүлэгдэхээр хараалагдаһан кооперативна шэнэ түсэб байгша онһоо илангаяа эршэмтэйгээр дүүргэгдэжэ захалба. Тэрэ түсэбэй ёһоор, өд хэрэглэгшэдэй, үйлэдбэриин, кредитнэ болон олзоборилгын 30 мянган кооператив байгуулагдаха юм. Эдэ кооперативуудай ажалда 11 миллион шахуу хүн хабаадуулагдаха. Дарлагша ангиин түлөөлэгшэдэй олоороо шурган ороһон ушарһаа урдынь кооперативууд тараагдаа.

ДАСАН ХИИДЭЙ ОРОНДО — БОЛЬНИЦА

Урдань таряашадһаа сугларһан мүнгөөр Бирмын хүдөө нютагуудай эгээл һайн газар дээрэ дасан хиидүүдые баридаг заншалтай һэн. Дасан хиидүүд мүнөөшье орон соонь хүндэ ямбаяа буураагүй зандаа юм. Зүгөөр мүнөө эгээл һайн газарнууд дээрэнь больницанууд баригдана. Тэдэнэй барилгада хүдөөгэй залуушуул тугаа намилзуулан, дуугаа дуулан, горно, барабанаа зэдэлүүлэн гарадаг болонхой. Мүнөө Бирмэ ороной уезд бүхэндэ больница, һуурин тосхон бүхэндэ — эмнэлгын пункт бии юм. Энэ шухала хэрэгтэ правительство онсо анхарадаа хандуулна. 1962 онойхитой жэшэхэдэ, элүүрые хамгаалгын хэрэгтэ һомологдодог мүнгэ зөөри хоёр дахин ехэ болоо. Оспо, халуун тахал үбшэн гэхэ мэтэ үзэгдэхэеэ болёо. Һүүлэй 8 жэлэй туршада трахомоһоо 600 хүн аргалагдаа. Хүнэй наһан урдынхиһаа һураггүй ута болоо. Тиихэдэ хүүгэдэй гээгдэлгэ 14,8 процентһээ 7 процент хүрэтэрөө хороо.

В. КУДИНОВ.
(АПН).

МОНГОЛОЙ АРАДАЙ ХУБИСХАЛАЙ 50 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

Журналистнарай хани барисаан

Монголой хилэ дээрэ байдаг Хяагта город хадаа монгол арадай вождьнор Сүхэ-Баатар, Чойбалсан гэгшэдэй революционно ажал ябуулгынь түб байһан юм. Табин жэлэй саада тээ, 1921 оной мартын эхээр МНРП-гэй түрүүшын съездын болоһон Крупскаягай нэрэмжэтэ гудамжадахи гэрнүүдэй нэгэндэ нёдондо музей нээгдэһэн байна. Горно-Зерентуй гэжэ гудамжын нэгэ гэртэ (мүнөө тэндэ мемориальна музей байдаг) 1920—1921 онуудта Сүхэ-Баатарай нюуса байра байһан.

Хяагтынхид болон монголшууд үниһөө хойшо хани холбоотой гээшэ. Түлөөлэгшэдөө өөһэд хоорондоо эльгээлсэдэг заншалтай. Манай колхоз болон совхозууд таряа хуряалгада, хүдөө ажахые оньһожоруулгада туһалхын тулада механизаторнуудые Монгол эльгээдэг байнабди. Тэдэнэр хүдэлмэриингөө дүй дүршэл халан абалсана, өөһэд хоорондоо мүрысэнэ. Хүдөө ажахые зүбөөр эрхилэлгэдэ һургахын, революционно түүхын дурасхаалта газарнуудтай танилсахын тулада монгол нүхэднай хододоо айлшалжа байдаг. МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНРП-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Цеденбал һүүлэй жэлнүүдтэ Хяагта хоёр дахин ерээ һэн.

Хяагтын аймагай «Ленинское знамя» газетын, МНР-эй Сэлэнгын аймагай «Сүхэбаатрын туг» гэжэ газетын редакцинуудай журналистнар һүүлэй үедэ хоорондоо нягта хани барисаатай болонхой. Аха дүү монгол нүхэднай манай эндэ ерэхэдээ, газетымнай таһагуудай хүдэлмэритэй, түсэблэлгэтэй болон гаргагдаһан газетэнүүдэй шэнжэлэлгэ хэлгые эмхидхэлгэтэй танилсадаг, һонирходог байха юм. Тэрэшэлэн бидэ, журналистнар, Монгол ошоходоо өөһэдтөө туһатай юумэ мэдэжэ ерэдэг байнабди.

Иигэжэ харилсахаһаа гадна, газетэнүүдтээ өөһэд өөһэдынгөө хуудаһануудые андалдалсан гаргадаг гээшэбди. Һүүлшынгээ хуудаһа Монгол эльгээхэдээ, совет арад, тэрэ тоодо хяагтынхид, промышленность ба хүдөө ажахые хүгжөөхын түлөө, арад зонойнгоо ажана тэнюун байдалые һайжаруулхын түлөө хайшан гэжэ тэмсэжэ байһан тухайгаа хөөрэһэн байгаа. Бэшэгдэһэн статьянуудай нэгэн дээрэ тариан болон мал ажалай продуктнуудые гүрэндөө худалдаха талаар табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн, шэнэ табан жэлые амжалтатайгаар эхилһэн «Родина» колхоз тухай хэлэгдэһэн байна. Тариан болон мал ажалһаа ехэ олзо абаһанай ашаар энэ колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ гэшүүдтээ арбан гурбадахи салин хүлһэ түлэхэ арга олоһон байгаа. Тиихэдээ зарим механизаторнууд, малшад нэмэлтэ түлбэри — 500 гаран түхэриг абаһан байха юм.

Монголой журналистнар ээлжээндээ тусхай хуудаһа манай уншагшадта бэлдэнэ. МНРП-гэй Сэлэнгын аймагай комитедэй секретарь корреспонденцинүүдэйнгээ нэгэндэ аймагайнгаа экономико тухай бэшээ. «Манай зорилго» гэһэн тэрэ статья дотороо Сэлэнгын аймаг 200 мянган гектар тарилга хэдэг. Тэрэнь ороной тарилгын талмайн 40 гаран процентые эзэлнэ гэжэ бэшэнэ. Дарханда бодхогдожо байһан барилганууд тухай хяагтынхид олон юумэ мэдэжэ абаа.

«Сүхэбаатрын туг» газетын редакциин эльгээһэн һүүлшынь хуудаһан манай газетын апрелиин 27-ной номерто толилогдоо һэн. Тэрэ хуудаһан Монголой Арадай революциин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан байгаа.

«Эбдэршэгүй хани барисаан», «Түрүүшынхеэ тэрэ түүдэг носообо», «Сэлэнгын аймагай туйлалта», «Түрүү фермэ дээрэ» гэһэн ба бусад статьянуудыень Монголдохи социалис байгуулалтын амжалтанууд тухай, мүн тэндэхи эрхим хүнүүд тухай хөөрэнэ. Монгол-Совет хани барисаанай нэрэмжэтэ һангай ажахыда хүдэлдэг Ажалай баатар тракторист Н. Санжаа, Дарханай һангай ажахын механизатор Ж. Батдэлэг, Монгол-Совет хани барисаанай нэрэмжэтэ һангай ажахын түрүү һаалишан Д. Тамжит гэгшэдэй фото-зурагууд газетын нюурнууд дээрэ толилогдонхой. Ажалай баатар Н. Санжаа болбол нёдондо 20 һарын шахуу нормо дүүргэһэн байха юм.

Советскэ Союзай үдэр бүхэнэй туһаламжын ашаар мүнөөнэй Монгол хадаа социализм байгуулгадаа ехэ амжалта туйлана гээд бэшэгдэһэн бүхы материалнууд доторнь хэлэгдэнэ. «Монгол арадай вождь Сүхэ-Баатарай хүтэлбэри доро арадай революци илаа. Тэрэ хадаа юрын хүнүүдтэ зол жаргал асараа. Монгол ба совет арадуудай хоорондын хани барисаан тэрэ гэһэнһээ хойшо танай тэндэһээ, Хяагтаһаа эхитэй» гэжэ журналист Д. Долгорсүрэн манда эльгээһэн һүүлэй хуудаһандаа бэшэнэ. Энэ хани барисаае хэзээдэ, хэншье эбдэжэ шадахагүй гэжэ материал дотор бэшэгдэнэ.

Газетымнай редакци Монголой Арадай революцитай холбоотой түүхэтэ газарнуудые бэдэрэлгэдэ монгол нүхэдтөө туһалдаг байна. Сүхэ-Баатар, Чойбалсан, Монголой бусад хубисхалшад, совет сэрэгэй инструкторнуудай суглаанай Хяагта хотодо хаана болоһыень 1967 он хүрэтэр хэншье мэдээгүй байһан. Революционно хүдэлөөндэ хабаадагшадтай манай журналистнууд удаан саг соо, оло дахин бэшэг бэшэлсэжэ мэдэхэдэмнай, тэдэнэр иимэ харюу үгэһэн байна: Суглаан Шилкинэй гудамжада ажаһуудаг Ульяна Александровна Эдингын байрада болоо гэжэ мэдээсээ һэн бэлэй. Журналистнарай бэдэржэ олоһон тэрэ адрес тодорхойлхын тулада МНР-эй Наукануудай академиин президент Шерендыб, Ульяна Александровнагай хүбүүн, Баргажанда ажаһуудаг, амаралтада гараһан подполковник Пётр Николаевич Эдинг гэгшэд эндэ ерээ һэн. Тэрэнэй һүүлээр «Гудамжын бэлшэр дээрэхи» гэһэн М. Чойжилой замай очерк «Современная Монголия» гэжэ журналай 1967 оной ноябриин 11-дэхи номерто толилогдоһон байгаа. Монголой революционернүүдэй, тэдэнэй вождьнор Сүхэ-Баатар ба Чойбалсанай аша үрэ ехэтэ ажал хэрэгтэ тэрэ эхэнэрэй туһалһан тухайнь очерк доторнь доторхойгоор хэлэгдэһэн байха юм.

Гушаад онуудай үедэ Улаан-Баатарта олон жэлдэ телеграфисткаар хүдэлһэн А. Чумакова Монголой телеграфистнуудай ажал дээрээ абхуулһан хэдэн зураг редакцидамнай нёдондо асаржа үгэһэн байна. Тиихэдээ Монголой тэдэ телеграфистнуудай зариманайнь нэрэ мартаһан дээрэһээ, һурагшалжа үгэхые редакцидамнай хандаа бэлэй. Бидэ тэдэ зурагуудыень «Сүхэбаатрын туг» газетын редакцида эльгээһэн байнабди. Тэрэ газетэ тэдэ зурагуудые хуудаһануудай дээрээ толилходоо, «Эдэниие таниха; мэдэхэ хүнүүд байгаа һаа дуулгыт» гэжэ бэшэһэн байна. Тэрэнэйнь һүүлээр тэрэ газетын редактор нүхэр Алтан Гэрэл «редакцидамнай олон харюу абтаа» гэжэ хөөрөө һэн. Гадна МНР-эй хэлхеэ холбооной министрэй даалгабаряар нүхэр Чумаковада олон хүн зорюута ерэһэн байгаа. Тушаан болоходоо, Чумакова наһа барашаһан байба.

Монголые феодальна дарлалтаһаа сүлөөлхэ ябадалда хабаадалсаһан хүнүүдые бэдэрэлгэдэ манай редакци хани нүхэдтөө туһалһан байна. Тэдэ хүнүүд монгол арадай вождьнор Сүхэ-Баатар болон Чойбалсан гэгшэдтэй уулзаһан байгаа. Аймагаймнай газетын олоһон тэдэ материалнууд мүнөө хизаар ороноо шэнжэлгын ба мемориальна музейнүүдтэ табигдаад харуулагдажа байха юм.

Совет хүнүүдэй монгол ханинартай харилсалга Совет засагай һая тогтохоһоо хойшо эхилһэн. В. И. Ленин ба Сүхэ-Баатар гэгшэдэй уулзалга мартагдашагүй, хэтэ мүнхэдөө бата. Бидэ, Хяагтын аймагай журналистнар, монгол хани нүхэдтэйгөө харилсаа байгуулха талаар хубитаяа бага бэшэ оруулалсажа байһандаа омогорхонобди.

А. СУРМАЧ,
«Ленинское знамя» газетын редакторай орлогшо.

Цэрэн-Дондок ХАМАЕВ

ХАРЮУСАЛГА

РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Улаан-Үдын прибор бүтээлгын заводто радиомонтажницаар хүдэлдэг Светлана Васильевна Клобуковада зорюулагдана.

Арбан зургаан
Адлихан,
Наһаар залуу
Сасуутан,
Нэгэ бүлын
Үхибүүдтэл,
Нэтэрүү бэржээр
Хүдэлнэл.
Бригадирынь Света:
Бэеэр тэгшэ, үндэр.
Хүдэлхыень харахада
Хүнгэн,
Хүхюун, солбон.
Иимэл юм һэн
Һургуулидаш
Эдир наһандаа
Һурахадаа.
Уридлан ерэхэ
Урилдаандаш.
Номдоо бэрхэ
Заяанһаа.
Волейбол наадаха,
Хатарха,
Баранда туһаяха
Сэдьхэлһээ.
Багшанарынь магтаха
Светээ.
Багаһаа хүн болохонь
Бата ойлгосотойл һэн хаш.
Хэн болохобши?
Асуудал
Хүн бүхэн табихал даа.
Эмшэн гү, али инженер,
Эхэ орондоо туһатай даа,
Эрхэтэн хэзээш болохоб гээд,
Эдирхэн басаган харюусаад,
Сэнхир тэнгэридэл нюдөөрөө
Сэхэ урдаһааш харахал даа.
Гартань аттестат аржыжа,
Галнууд ошотон дуудалай.
Замаа басаган һунгажа,
Заводто хүдэлхөө ерэлэй.
Хүдэлмэришэн,
Таряашан арадтаяа
Хүлөө жэгдээр татажа,
Ухаан бэлиг.
шадабарияа
Уудалан,
Хурсадхан гаргажа,
Башатай басаган хүдэлөө.
Магтаалтай,
Юрөөлтэй болоо.
Жэлһээ жэлдэ орёо
Ажалынь болодог болоо.
Мүр мүрөө түшэлдэн,
Мүнөө хүдэлнэ сүлөөгүй
Ольга, Галя, Любэхэн.
Одоол эсэхы мэдэнэгүй.
Тэдэнэр баһал мэдээгүй:
Тэдэнээр хамта хүдэлдэг
Бригадирынь удангүй.
Бүгэдэ зоной этигэлдэ
Һэжэггүйгөөр хүртөөд,
Гүрэн түрын удхатай
Гүнзэгы асуудал шиидхэхэ
Арадай зараса болохыень
Мэдээ дууламсаараа
Мэгдүү, баяртай гүйлдэжэ,
Тэбэрин,
Таалан байхадаа,
Тэдэнэр дураяа мэдүүлээ.
Халаанайнгаа даабари
Холо үлүүлэн дүүргэнэ.
Нэгэ хүндэл хубитаяа
Нийтын хэрэгтэ оруулна.
Эндэшье,
Эбтэй бага коллектив соо,
Хэрэгтэй баһал
Хэмхэршэгүй нэгэдэл.
Техникын орёо
Һудаһа залган,
Томожо, орёожо,
Холбожо байхада,
Хёрхо нюдэн,
Һонор ухаан,
Дүршэл, бэлиг
Дүүрэн хэрэгтэй.
Үглөөнэй нарантай
Урилдан бодоод лэ,
Залгалаа үргөөтэй
Заводтоо гэшхэлнэш.
Замбиингаа зулайда
Задарһан сэсэгтэл,
Залуухан шарайшни
Залитан ошотонол.
Арадайнгаа үзүүлһэн
Арюухан этигэлээр
Алагхан зүрхэншни
Адлихан лугшанал.

ТҮРҮҮЛЭГШЭ

Лев Будаевич Раднаев үшөө академидэ һурахаһаа урид колхозойнгоо комсомолой организациин секретаряар олон жэлэй туршада хүдэлмэрилжэ, зонтой сугтаа ажаллаха түрүүшын дүршэлтэй болоһон юм. Хожомынь колхозой агрономоор хүдэлмэрилжэ байхадань, нютагай коммунистнууд тэрэниие парткомой секретаряар һунгаһан байна. Уданшьегүй ажалдаа абьяастай залуу мэргэжэлтые колхозой түрүүлэгшээр һунгажа, тэрэндэ ехэ этигэл найдабари олгоо бэлэй.

...Колхозой шэнэ түрүүлэгшэ хүдэлмэреэ абаһаар кадрнуудай асуудал шиидхэлгэһээ эхилһэн юм. Тиихэдээ тэрэ хүдэлмэрилжэ байһан хүнүүдтэ даажа абаһан хүдэлмэреэ һайнаар дүүргэхэ арга олгохо гэжэ оролдоо. Теэд энэ асуудалые ямар аргаар зүб мүрөөрнь шиидхэхэ гээшэб? Энэ асуудалда шэнэ түрүүлэгшэ харюу түргэхэнөөр олоо һэн.

Сэрэгэй албанһаа табигдаһан хүбүүдые, мүн дунда һургуули дүүргэһэн залуушуулые колхоздоо олоор үлөөхэ гэжэ тэрэ шиидээд, зохихо хэмжээнүүдые абаа һэн. Энээнэй һүүлээр Баянголой дунда һургуули дүүргэһэн олон залуу хүбүүд, басагад өөрынгөө дураар колхозой мал ба таряан ажал дээрэ хүдэлмэрилхээ ерээ. Ажахын правлениин шиидхэбэреэр тэдэнэй ажалые һайнаар урмашуулха гурим тогтоогдоо һэн. Энэ үедэ зарим хүнүүд колхозоймнай түрүүлэгшэ ажахын асуудалнуудта анхаралаа багаар хандуулна гэжэ һанадагшье, хэлсэдэгшье байһан. Харин шэнэ түрүүлэгшэ ажахыгаа саашадань хүгжөөхын тула экономикоёо улам бэхижүүлжэ, холын хараатай замаар урагшаа дабшажа эхилһэн байгаа. Уданшьегүй бригада, фермэнүүд дээгүүр ажалшадай байха шэнэ гэр байранууд, үхибүүдэй саад, яслинууд олоор баригдажа, зайн галай утаһан татагдаа. Мүн бригада бүхэндэ медицинскэ пункт эмхидхэгдэһэн, телефон тодхогдоһон юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ оньһожоруулагдамал мастерской, үйлэдбэриин, соёлой ба ажаһуудалай олон барилганууд ашаглалгада үгтөө. Мүнөө Баянголдо спортивна таһалгатай соёлой байшан баригдахаар хараалагдана.

...Колхозой түрүүлэгшэ олониитын нэгэшье хэрэгһээ хожомдодоггүй юм. Олонхи хүнүүд ажахыгаа зүбөөр хүтэлбэрилхэ «тархитай» түрүүлэгшэ һунгагдаа гэжэ тэдэ мэдэбэшье, хүтэлбэрилэгшэ хүн аад, юундэ энэ тэрэ жэжэ юумэндэ оролсоно гээшэб гээд хэлсэдэг байгаа һааб даа.

Колхозой түб һууринда дунда һургуули бии юм. Энэ һургуулида һайн бэлэдхэлтэй, дүй дүршэлтэй олон багшанар, хүмүүжүүлэгшэд хүдэлмэрилнэ. Тиимэһээ тус һургуулида залуушуулай эрхим һайнаар һураха бүхы арга боломжо бии. Харин тэдэнэй дундаһаа заримашуулай муугаар һураха үзэгдэхэ. Теэд энэ багшанарай, эхэ эсэгэнэрэй хэрэг гээшэ ааб даа. Энээндэ колхозой түрүүлэгшэдэ ямар тиимэ хэрэг байхаб? Харин Лев Будаевич һургуулида ходо ерэжэ, багшанартай хөөрэлдэдэг. Тэрэ һурагша бүхэниие һайнаар мэдэдэг, тиихэдээ хэн ямараар һуранаб, хаана юу хэжэ ябанаб гэжэ һайнаар тухайлна ха юм. Номоо муугаар үзэдэг, хэшээлнүүдһээ тэргэдэдэг хүхибүүдтэй Лев Будаевич үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэжэ, тэдэнэй һуралсалыень һайжаруулха гэжэ оролдодог заншалтай.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Баянголой колхозой гүүртэ, отаранууд дээрэ залуушуул олоороо ерэжэ, аха заха хүнүүдэйнгээ алдар солото ажал хүдэлмэрииень үргэлжэлүүлдэг болонхой. Тэдэнэй дундаһаа колхозой үйлэдбэриие һайнаар мэдэхэ, хүтэлбэрилхы хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй хүнүүд хүмүүжүүлэгдэн гараа. колхозой ахалагша мэргэжэлтэд дээдэ һургуулитай, залуу, ажал хүдэлмэридөө дуратай юм. Ажахын гол һалбаринуудта, бригада, фермэнүүдтэ ажалай дүй дүршэлтэй, хүн зоной дунда хүндэтэй болоһон хүнүүд хүтэлбэрилэгшэдөөр табигданхай. Хүтэлбэрилхы хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй, дээдэ ветеринарна мэргэжэлтэй, Ленинэй орденой кавалер, колхозой түрүүлэгшын орлогшо Буда Гатапович Монтоев, мүн үйлэдбэриин гол һалбаринуудые хүтэлбэрилжэ байһан бригадирнууд, фермые даагшанар түрүүлэгшынгээ хүдэлмэридэ ехэ туһаламжа үзүүлдэг, үнэтэ дурадхалнуудые оруулдаг болонхой. Тиин колхозой түрүүлэгшэ Лев Будаевич Раднаев эдэнэртэйгээ ходо зүбшэлсэжэ байдаг заншалтай.

...Хэнэйшье мэдэһээр, нийтын ажахын хүгжэн дэлгэрхэдэ, улад зоной ажабайдал һайжардаг гээшэ. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ажалшад ажахыгаа саашадань бүри һайнаар хүгжөөхын түлөө булта оролдоно. Мүнөө колхозой таряашад ямаршье ган гасуурта орооһо таряанай тэжээлэй ургамалнуудай ба үбһэ ногооной тогтууритай баян ургаса абадаг болохын тула холын хараатай ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна. Тиихэдэ колхозой малшад адууһа малайнгаа тоо толгойень олошоруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлһэнэй ашаар һү, мяха, нооһо ехээр абажа, гүрэндэ худалдаха хэрэгтэ бүхы хүсөө элсүүлэн ажаллажа байна. Нийтын ажахын эгээл гол шухала һалбаринуудые хүгжөөхын тула колхозой правлени, тэрэнэй түрүүлэгшэ эли тодо хараа түсэбүүдые табижа, тэрэнэйнгээ дүүргэлтын хойноһоо сэхэ үргэлжэ хинан шалгажа байдаг.

Колхозой түб һуурин Баянголой соёлой байшан соо хүн зон олоороо суглараа. Эндэ болоһон һунгагшадай һунгалтын урда тээхи суглаан дээрэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадые дэбжүүлхэ гэһэн асуудал табигдаа. Суглаанда хабаадагшадай дундаһаа олон хүнүүд трибунада г а р а ж а үгэ хэлэбэ. Тэдэнэр республикынгаа дээдэ засаг түрэдэ колхозойнгоо түрүүлэгшэ, КПСС-эй Буряадай обкомой ба КПСС-эй райкомой гэшүүн Лев Будаевич Раднаевые депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэһэн дурадхал нэгэн дуугаар оруулба.

Һунгагшадай суглаанай дүүрэхэдэ газаа орой болохо, Баянголой уужам тала дайда бүрүүлтэн харагдана.

Колхозой түрүүлэгшэ Лев Будаевич Раднаев гэр тээшээ бэшэ, харин правлени худар шэглэн гэшхэлнэ. Тэрэ үдэрэйнгөө ажалые үни дүүргээгүй хэбэртэй...

В. ГАРМАЕВ.

Баргажан.

ЖАРГАЛТАЙЛШИ ДАА, СТЕПАНИДА

Стеша басаганайнгаа шалгалтаяа амжалтатайгаар баряад, хани нүхэдтэйгөө хамта Харанхын техническэ мэргэжэлэй училищида һуралсахаар түхеэрхэдэнь, эсэгэнь нилээд дурагүйлхэжэ:

— Юрэдөө, багшын гү, али хүдөө ажахын техникумдэ һурабалшни яаха юм. Энээниие дүүргээд юу хэхэ хүмши? Бараг һайн мэргэжэлтэй болобол, газардахагүй байгааш. Ехэ болоо, боргожоо гээшэш. Зүгөөр саашанхи байдал тухайгаа бодохо хэрэгтэй юм, — гэбэ.

Түрэһэн эсэгынгээ иигэжэ һанаһанаа сэхэ руунь хэлэжэ байхада, басаганай сэдьхэлдэ элдэб эсын бодолнууд хүрмэлдэжэ, абаһаар арсаха аргагүйдөө һэн. Тиибэшье хэдэн үдэрэй туршада энээн тухайгаа хани басагадтаа, дүтынгөө түрэлнүүдтэ хэлэжэ, зүбшэлсэһэн байгаа.

Үдэр, хоногууд уһанай урасхал мэтэ түргэн үнгэрнэ. Нэгэтэ үдэрэйнгөө сайлалгын үедэ эсэгэнь тээмэндэ хэлэһэнээ дахин дабтаба. Стеша басаганиинь ойлгоогүй юумэдэл, абягүй нилээд һууһанайнгаа удаа эхэ тээшээ хаража:

— Эжымнай юуп гэхэ юм, — гэнэ.

Пеэшэнэйнгээ захада тухагүй һалиржа ябаһан эхэнь:

— Эхэнэр хүндэ бараг мэргэжэл юм бэшэ гү? Дуратай һаа ошог лэ. Үе наһандаа дахажа ябаха бэшэбди. Залууһаа харгыгаашье оложо ябаһаниинь дээрэ,—гээд басаганайнгаа урдаһаа энэрхыгээр хараад абаба.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо мүнөө хүрэтэр нилээд саг үнгэрөө. Комсомол басаган Степанида Трифоновна ажалаа дүүргээд, гэр тээшээ аалихан гэшхэлжэ ябахадаа, Харанхын училищи амжалтатайгаар түгэсхөөд, Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикада анха түрүүшынхеэ ерэжэ хүдэлмэрилһэнөө ухаандаа хойно хойноһоонь дурсан гүйлгэжэ, ээжэлүүдгүй энеэбхилхэ юм. Энэ фабрикада зургаадахи жэлээ тэрэ ажаллажа байна.

Училищи дүүргэһэн үнэмшэлгэтэй Степанида Брылевагай Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикада ерэхэдэнь, главна инженер Анна Ивановна Суханина (мүнөө директорээр ажаллана) угтажа, нэгэ хэды хөөрэлдэһэнэйнгөө һүүлээр предприятиингаа бүхы цехүүд соогуур дахуулан ябажа танилсуулһан бэлэй. Тиихэдээ Стеша цехүүд соохи элдэб янзын машина, станогуудай түерөөн доро габшагай түргөөр ажаллажа байһан утаһа ээрэгшэдэй, бүд нэхэгшэдэй бэлиг шадабариие харахадаа ехэтэ һонирхоһон юм. Үдэшэлэн тээ хамтын байрада һаял түбхинөөд байхадаа, үнэхөөрөөшье нэхэгшээр хүдэлмэрилжэ шадаха гүб? — гэһэн бодолдо абтажа, сэдьхэлээ нилээд тамалаа. Теэд эхэ эсэгэ хоёройнгоо хэлэһые һанаандаа оруулан, оролдоо һаа, зориһондоо хүрэхэ бэшэ аалби гэжэ эрид шиидээ һэн.

Техническэ мэргэжэлэй училищи «эрхим» сэгнэлтэтэйгээр түгэсхэһэн комсомолка Степанида Брылевада ажаллахадань абаһаар хүшэрхэн байгаа бэлэй. Хамта хүдэлмэрилдэг үнинэй нэхэгшэдэй дүй дүршэлые халан абаһанайнгаа ашаар тэрэ уданшьегүй халаанайнгаа даабари жэншэдгүй бэелүүлдэг болоһон юм. Тиигэжэ үдэр хоногуудай үнгэрхэ тудам ажалдаа улам дүршэжэ, үнинэй ажалладаг нэхэгшэдтэ ехэтэ нааршаагдажа эхилһэн гэхэ.

Тиин гэһээнь, нэгэтэ түрүүшын халаанда хүдэлдэг нүхэр басаганиинь station...

Тиин гэһээнь, нэгэтэ түрүүшын халаанда хүдэлдэг нүхэр басаганиинь станогоо сэбэрлэнгүй ябаһан байжа, нилээд тухашаруулаа һэн. Степанидын ажалдаа ерээд, машинаяа хүдэлгэхэдэ, утаһаниинь ябаха юм бэшэ, таһараад һалабагүй. Хэды залгажа носолдобошье шортоо. Брылевагай станогойнгоо дэргэдэ һахы һалаг тухашаржа байхада халаанайнь мастер Вера Михайловна Зокаликова хажуудань хаанаһаашьеб бии болоод:

— Стеша, машинашни эбдэрээ гү? — гэжэ асуухадань:

— Утаһаниинь ябажа үгэнэгүйл, таһарна,—гэбэ.

Халаанай мастер станогойнь «үбшэниие» хараһаар обёоржо, саг соонь һайнаар харууһалжа тоһодоногүйт, сэбэрлэнэгүйт гэжэ шангаханаар зэмэлээ һэн. Теэд Стеша энээндэ зэмэгүйш һаа, түрүүшын халаанда хүдэлмэрилһэн нүхэр басагаяа хэлэжэ үгэбэгүй. Хүнэй түлөө зэмэлүүлжэ байхадань хэды аягүйшье һаань, тэрэ хамта һуралсаһан хани нүхэрөө гомодхоохогүйе оролдон тэсээ бшуу. Юуб гэхэдэ, нүхэр Люба басаганиинь хүнгэн зантай, ажалдаа халирхайгаар хандадаг, хүнэй хэлэһые балай тоодогшьегүй байһан юм. Тиимэһээ Степанида Любынгаа абари зангые һайн мэдэхэ тула, энэ ябадалыень өөрөө ойлгуулхаар шиидэһэн бэлэй.

Тэрэ үдэр халаанайнгаа даабари хахадланшьегүй, станогоо аршажа, тоһодоһоор үнгэргэбэ. Үдэшэ ажалһаа ерэһээр энээн тухайгаа Любэдээ бултыень аалихан хэлээд, хойшодоо иигэжэ бэе бээ газардуулхаяа болиел даа гэхэдэнь, тэрэнь зэмэтэй байһанаа мэдэрээ һэн.

«Эрдэни шулуун элэхэ бүрээ үнгэ ородог» гэдэгтэл, Степанида Брылева сагай ошохо тудам улам шударгыгаар хүдэлмэрилжэ, ажалдаа шэнэ онол аргануудые нэбтэрүүлэн, горитойхон амжалта туйладаг болоо бэлэй. Тиигэжэ Степанида Трифоновна Брылева фабрикынгаа түрүүшүүлэй зэргэдэ гаража, сугтаа хүдэлмэрилдэг нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болоһон намтартай.

— Нийтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, хамта ажалладаг нүхэдэйнгөө түлөө хододоол һанаагаа зобожо, али болохоор туһалхые хүсэжэ байдаг зантай басаган даа,— гэжэ халаанайнь мастер Вера Михайловна Зокаликова тараха дээрэмнай хэлээ һэн. Энэньшье гайхалгүй юм бээзэ. Олоной түлөө һаналаа табидаг хүн тэдэнэйнгээ этигэл найдабариие яажашье һаань бэелүүлхыел хүсэжэ ябадаг. Хяагта хотын Слободской һунгуулиин 99-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн Степанида Трифоновна Брылева эгээл тиимэ зантай басаган шуу.

В. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

ҺҮНЭЙ КОМБИНАДТА... *РЕПОРТАЖ*

Улаан-Үдын һүнэй комбинадай продукци хэрэглэдэггүй хүн гэжэ ниислэл хотодомнай сохом үгы ёһотой даа. Һүөөр хэгдэһэн 120 тонно элдэб зүйлэй продуктаа тус предприяти магазин болон столовонуудта, үхибүүдэй саад болон яслинуудта ябуулдаг юм.

Продукци ехээр гаргахын, тэрэнэй шанар һайжаруулхын, ассортиментыень үргэдхэхын түлөө комбинадай коллектив үнинэй оролдодог. Дүтын колхоз, совхозуудһаа үдэрэй 40—45 автоцистернэ һү комбинадта асаржа байдаг. Лаборантнууд А. А. Бухольцева, Т. И. Распутина болон бусад һүнэй шанарые тодорхойлон, тушаажа абадаг байна. Һүүлээрнь һүнэй тоһолиг ба гашалангирынь шалгагдаад, болбосоруулгын бусад цехүүдтэ ороно.

Ехэнүүд аад, тон нягтаар хаагдадаг түмэр пастеризаторнууд урдамнай харагдана. Шүүгдэжэ сэбэрлэгдэһэн һүн 90 градус халуунтай пастеризатор соо хэдэн минута байжа, хүнэй бэедэ хоротой бактеринүүдһээ арилгагдана бшуу.

Цехүүдэй нэгэн соо ороходомнай, «Тетропак» гэжэ автомат байба. Энээхэн машина һү тон түргөөр саарһан тулам соо эюулнэ. Комсомолка Тамара Шехова бэлэн болоһон туламуудые түмэр корзина руу хэнэ. Тээ саанань баһа нэгэ автомат 250 грамм шэгнүүртэй творог саарһан соо оройно. Энэ автомадта комбинадай үнинэй хүдэлмэрилэгшэ, коммунис ажалай ударник Любовь Николаевна Снегирева хүдэлмэрилнэ. Хэжэ байһан хүдэлмэриеэ табан хурган шэнгеэр мэдэхэ болоһон нүхэр Снегирева үдэрэй 500 килограммай орондо 600 килограмм творог багсалдаг байна.

Л. Н. Снегирева шэнги дүршэлтэй болоһон үйлэдбэриин түрүүшүүл һүнэй комбинадта олон юм. Тэдэнэй нэгэн Надежда Ивановна Степанова. Удаан сагай туршада нэгэл хүдэлмэридэ таһалгарягүй хүдэлжэ байһан Н. И. Степано... ажалдаа ехэ амжалта туйлад... гайнгаа түлөө Ажалай Улаан Т... гай орденоор һаяхан шагнагд... бэлэй. Тиихэдэ хорёод жэл с... эндэ хүдэлмэрилжэ бай... Ф. В. Тетеринагай энгэртэ тэр... нэй габьяа тэмдэглэһэн хоёр м... даль яларна.

Улаан-Үдын һүнэй комбина... түрүүшүүлэй ажалаарнь һон... хоһоор байтарнай, һү шэрэ... автоцистернэнүүд хүрэжэ ерэ... Тиихэдэ бэлэн продукциин хад... галагдадаг складһаа хүнгэн с... гаан бидонуудтай һү, зөөх... творог, тараг болон бусад зүйлн... дые тээһэн автомашинану... ниислэл хотымнай зүг бүхэн т... шэ эльгээгдэжэл байха юм.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын ж... лэй түсэбые комбинадай колле... тив амжалтатайгаар дүүргэх... оролдоно. Тиин 1-дэхи , кварт... соо эдеэ хоолой промышлен... стиин предприятинуудай дун... дэлгэрһэн мүрысөөндэ илажа, го... соведэй дамжуулгын Улаан туг... хүртөө һэн.

Һүнэй комбинадай коллекти... байгша онойнгоо түсэб болзо... һоонь урид—декабриин 20-... дүүргэхэ, жэлэй дүүрэтэр 10... мянган түхэригһөө бага бэш... мүнгэнэй продукци гаргаха г... шиидэнхэй байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Лаборант... А. А. Бухольцева. 2. Коммун... ажалай ударник Л. Н. Снегир... автомадай дэргэдэ.

А. ШУЛУНОВ.
Авторай фото.

ҺУРАГШАД ХҮДӨӨ ГАРАБА

Улаан-Үдын Октябрьска районой һургуулинуудай 9-дэхи классуудай һурагшад «Дружба» кинотеатрайнгаа дэргэдэхи талмай дээрэ һая сугларба. Эндэ ерэхэдэ хүн зон олон, хүгжэм таһалгаряагүй наадажа, баяр ёһололой оршон байдал үзэгдөө бэлэй.

Зоной сугларһан шалтагаан удангүй элирбэ. Үшөө нёдондо жэл тус районой һурагшад зунайнгаа амаралтын үедэ хүдөө нютагай ажалшадта туһалха гэһэн үүсхэл город соогоо түрүүлэн гаргаа һэн. Тиин 400 гаран һурагшад Улаан-Үдын аймагай ажахынуудта туһалһан юм.

Тэдэнэр мүнөө жэл баһал туһалхые хүсэбэ. Хүдөө нютагта хүдэлхэ, амархада үхибүүдтэ ехэ сэнгэлиг байгаа һэн. Үглөөгүүр эртэ бодохош, улаан нара угтахаш — ямар гоё гээшэб!

Мүнөө жэл хүдөө нютаг гараха һурагшадай тоо бүри олон болоо. Һургуули бүхэнһөө 40—40 хүн, хамта дээрээ 500 һурагшад хүдөө нютаг мордобо.

Һайн дураараа 2-дохи жэлээ хүдөөгэй ажалшадта туһалхаяа ошохоо байһан басагад, хүбүүдые ВЛКСМ-эй Октябрьска райкомой секретарь А. Цыренов, арадай гэгээрэлэй таһагые даагша К. Ф. Алексеева болон һурагшадай хүдэлмэрилхэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд халуунаар амаршалһан, һайнаар амарха, ажаллахыень хүсэһэн байна.

Һурагшадай эгһөө 12-дохи һургуулиин 9-дэхи классай комсомолка Таня Абсандульева үгэ хэлээ. Тиихэ зуураа, нёдондонойхиһоо муу бэшээр хүдэлжэ, баян бэшэ, харин пианино шанда хүртэхэ зорилготойбди гэбэ тэрэ.

Һурагшадһаа бүридэһэн үйлэдбэриин тус бригаданууд Улаан-Үдын аймагай колхоз, совхозуудта куузику тарижа, ургуулжа үгэдэг заншалтай болобо. Звено бүхэн арба-арбан гектар дээрэ куузику таряад, 3 мянган центнерһээ бага бэшэ шэмэтэ эдеэ хурааха зорилготой.

В. ТОКТОХОВА.

УГАА ШУХАЛА ХЭРЭГ

ПРАГА. (ТАСС). Социалис оронуудай экономическа хүгжэлтэ нэгэдэлгын шэглэлтэй боложо байнхай. Хүсэнүүд болон мүнгэ зөөриеэ бэдэрэлгэ экономикые бүри үрэ ехэтэйгээр хүгжөөхэ, ажалшадай хэрэглэмжэнүүдые улам һайнаар хангаха арга олгохо гансахан лэ зам болоно гээд «Руде право» газетэ түрүү бэшэг соогоо тэмдэглэнэ.

Социалис нэгэдэлгые саашадань гүнзэгырүүлгэдэ КПСС-эй XXIV съезд ехэ анхарал хандуулаа гээд газетэ тэмдэглэнэ. СССР-эй ба гол түлэб СЭВ-эй гэшүүдтэй экономическа, научно-техническэ харилсаануудые али бүхы талаһаань нарижуулга ба хүгжөөлгые хараада абан, Совет ороной юһэдэхи табан жэлэй Директивэнүүд зохёогдоһон байна.

Социалис оронуудай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөлгэдэ Советскэ Союз гол шухала үүргэ дүүргэнэ. Тэрэнэй түүхэй эд болон материальна арга боломжонуудтай бүхы социалис оронуудай экономико холбоотой. Тиимэһээ ЧССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб, тэрэшэлэн бусад социалис оронуудай түсэбүүд эрмэлзэлгэнүүд болон арга боломжонуудаа тааралдуулан хэрэглэлгэдэ үндэһэлэн зохёогдоһон байна гээд статья соо саашадаа хэлэгдэнэ.

Социалис оронуудай арадай ажахынуудые интернациональна шэнжэтэй болгохо үедэ бидэнэр ороод байнабди. Экономическа нэгэдэлгэ маанадта угаа шухала хэрэг болоно гээд газетэ саашань бэшэнэ.

ЦАР-ай ЗАЛУУШУУЛАЙ СЪЕЗД

БАНГИ. (ТАСС). Центрально-Африканска Республикын залуушуулай хүсэлэл оролдолго хамагай түрүүндэ ороной экономикые хүгжөөлгэдэ зорюулагдаха ёһотой гээд ЦАР-ай президент Жан-Бедэль Бокасса мэдүүлһэн байна. Пионернүүд, залуушуулай национальна организациин III съездын июниин 11-дэ нээгдэхэдэ тэрэ үгэ хэлэһэн байгаа.

Национальна ажабайдалай байгуулалтын замаар, Центрально-Африканска Республикын экономическа гээгдэлые зайсуулжа шадаха замаар залуушуулые залан шэглүүлгэ съездын зорилго болоно гэбэ.

ЛАОСОЙ ПАТРИОДУУДАЙ АМЖАЛТАНУУД

ХАНОЙ. (ТАСС). Лаосой Арадай-сүлөөрэлгын армиин Верховно командованиин коммюникее Каосан Патет Лао агентство дамжуулаа. Американо-сайгон эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүүсэн тэмсэхэдээ, Лаосой патриотическа хүсэнүүд энэ жэлэй нэгэдэхи хахадта ехэ амжалтануудые туйлаа гээд коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ.

Патриотическа фронтын зэбсэгтэ хүсэнүүд дайсанай 31 мянга гаран солдат ба офицерые, тэрэ тоодо 527 американецые үнгэрһэн зургаан һарын турша соо усадхаа, дайсанай 652 самолёт, 770 сэрэгэй машина гэмтээгээ гээд коммюнике соо заагданхай. Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй амжалтанууд лаос арадай революционно хэрэгые саашадань хүгжөөхэ шэнэ арга боломжонуудые бии болгоно гээд к о м м ю н и к е соо тэмдэглэгдэһэн байна. Эдэ амжалтанууд Индохитадай оронуудай арадуудай нийтэ тэмсэлдэ горитойхон туһа нэмэри болоно, империалис эзэрхэг түримхэйшүүлые, тэдэнэй туһамаршадые хүсэдөөр эсэслэн илаха таарамжатай эрхэ байдал бии болгоно гээд коммюнике соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

АМЕРИКАН «ТУРИСТНУУД» БАРИГДАБА

ГАВАНА. (ТАСС). Орондо хамаатай уһа руу хуули бусаар ороһон американ хоёр яхтын экипажые сүүдтэ үгэхэ гэжэ Кубын правительство шиидхээ.

Түрүүшын яхта Кайо-Мегано райондо (Лас-Вильяс провинци) Кубада хамаатай уһа руу ороһон байна. Тэрээн дээрэ һуужа ябаһан хүн эрье дээрэ гараһан хойноо арестовалагдаа. «Гэнэдэжэ» Кубын газар дээрэ орооб гээд тэрэ мэдүүлһэн байна. Радио-холбоо байгуулха хүсэтэ зэмсэг хэрэгсэлнүүдээр хангагдаһан хоёрдохи яхта Крус хушуун шадар (Орьенте провинци) Кубын газар дээрэ ороо. Тэрэнэй экипаж—дүрбэн американец—эрье дээрэ гараһан хойноо баригдаа.

Кубада хамаатай уһанда хуули бусаар ороо гэһэн гэмнэлгэ эдэ табан хүндэ бултандань хэгдэһэн байна.

Американ самоходно баржа Вита порт шадар июниин 8-да баригдаа. «Машинамнай эбдэрһэн байгаа» гэһэн шалтаг суднын экипаж бариһан байна. Энэ ушар мүрдэгдэжэ байһаар.

ПРАВДА · БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Арадай нэгэдэл» гэһэн түрүү бэшэг. «Ажалай бэлэгүүд» гэһэн гаршаг доро информацинууд. Хүнгэн промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ зорюулагдаһан интервью.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Һунгагшадай захилаар бүтээгдээ» гэһэн гаршаг доро материалнууд. А. Коротаевагай «Автономито республикын правительство» гэжэ репортаж. Һунгагшадһаа абтаһан интервью.

Гурбадахи хуудаһанда: А. Сокольников, И. Бильгаев гэгшэдэй «Үгэдөө хүрэбэ» гэһэн корреспонденци. «Худагай-Хонхорой эзэн» гэһэн Т. Башкуевай очерк.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Эндэ город бодохол» гэһэн Л. Малевскиин зураглал. Хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАН

12.00 — Үхибүүдтэ зор... лагдаһан телеспектакль. 17... —Шэнэ һониной тусхай х... даһан. 18.00 — «Минии аба... капитан» гэжэ уран һайха... фильм. 19.30 — Шэнэ һо... Москваһаа дамжуулагда... 19.40 — «Хрустальный баш... чок» гэжэ фильм-балет. 20... — Совет Армиин ба Флот... сэрэгшэдтэ зорюулагдаһан да... жуулга. 21.30 — Улаагсор... дын программа. 22.00 — ... подо дуратайшуулда зорюул... даһан дамжуулга. 23.00 — ... ведүүдэй һунгалтада зорюу... даһан репортаж. 23.10 — Ко... церт. 23.40 — Залуушу... зорюулагдаһан дамжуулга.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Н-03511. Заказ № 97...